

TEKSTİL İŞVEREN

İHTİSAS GÜMRÜKLERİNDE
BÜROKRASIYE VEDA

“ÜRET-KULLAN-AT”
MODELİNE KARŞI YENİ ÇARELER

TÜRKİYE YAPAY ZEKÂNIN
NERESİNDE?

SES GETİREN TEKNOLOJİLER:
SÜPER KAHRAMANLAR GELİYOR!

Sıradanlıktan uzak bir tasarımcı:
HANDE ÇOKRAK TAVİLOĞLU

KREDİ DERECELENDİRME KURULUŞU NASIL ÇALIŞIR?

Prof. Dr. Sadi Uzunoğlu yorumladı:
YERLİ KREDİ DERECELENDİRME
KURULUŞU YARAR SAĞLAR MI?

SEKTÖRDEN YAPAY ZEKÂYA “MERHABA”

Dünya, kredi derecelendirme kuruluşları ile 1841 yılında tanıştı. Bir ülke, kurum ya da kişilerin ekonomik yükümlülüklerini yerine getirme kapasitelerini ölçen kredi derecelendirme kuruluşları her dönemde eleştirildi. Bu kuruluşlar maddi olarak bir yükümlülük sahibi olmasalar da notlarıyla kurumlara kefil olarak yatırımcılara yol gösteriyorlar. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşlarına sert eleştiriler yönelten Türkiye, yerli kredi derecelendirme kuruluşunu açma arifesinde. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) Başkanı Mehmet Ali Akben, ulusal not şirketimizin 2018 yılı içerisinde açılacağını söyledi. Biz de tüm

dünyaya not veren bu şirketlerin nasıl çalıştığına, neleri dikkate aldığına, dünyadaki uygulamalarına bir mercek tutarak finans dünyası açısından önem taşıyan bu konuya sayfalarımızda yer verdik.

Hepimizin bu günlerde merakla izlediği bir konuyu daha gündemimize aldık. Üretimde insan gücünün büyük kısmını yapay zekâya dayalı robotlar devralacak. Öngörülere göre, o kadar akıllı olacaklar ki, karar mekanizmasında da önemli bir role sahip olacaklar. Pek çok sektöre etki edecek olan yapay zekâ hakkında dünyadan son derece ilginç örnekler gelmeye başladı bile. Peki, yapay zekânın en çok etki edeceği sektörlerden biri olan tekstilde durum nasıl? Şu anda tüm dünya bu alanda yenilikçi projeler geliştirmeye odaklanmış durumda. Yakın zamanda da bu alanda önemli yeniliklerin hayatımıza girmesi bekleniyor. İzmir’den, Giresun’dan yapay zekâ uygulamalarının üretimde kullanılmaya başlandığına dair ilk haberler gelirken, tekstil mühendisliği bölümlerindeki ders programlarında da yerini aldığını görüyoruz. Ayrıca robot teknolojisini tekstil ve hazır giyim sektörlerinde kullanabilecek ülkelerde, robot teknolojileri mühendisleri ve teknik personeli istihdamında artış yaşanması bekleniyor.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın Gümrük Genel Tebliğinde (Gümrük İşlemleri) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ’i, Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Bu tebliğe göre, bazı tekstil ürünlerinin serbest dolaşıma giriş işlemleri, Türkiye gümrükleri yerine geldiği yetkili gümrük idaresince yapılacak. Yeni tebliğ, tekstil firmalarına maliyet ve hız avantajı sağlarken, Türk sanayisi ve ihracatının lokomotif konumundaki tekstil sektörünün uluslararası piyasada en büyük avantajlarından olan hızlı tedarik de daha çok önem kazanacak. Dış ticaretimizi ilgilendiren tebliğ hakkındaki detayları da bu sayımızda okuyabilirsiniz.

Sendika olarak tekstil sektörünü temsilen içerisinde yer aldığımız Euratex Yönetim Kurulu/Genel Müdürler toplantısından TOBB Türkiye Sanayi Meclisi toplantısına, Etik Ticaret Girişimi Türkiye Platformu’nun yıllık toplantısından İyi Pamuk Uygulamaları Derneği’nin Genel Kurulu’na kadar pek çok konuyla ilgili detayları bu sayımızda sizler için derledik.

İyi okumalar diyeğiyle...

Av. Başar Ay
Genel Sekreter

**Türkiye
Tekstil Sanayii İşverenleri
Sendikası**

Metrocity A Ofis Blok Büyükdere Cad. No: 171 K: 19 34330 1. Levent - İstanbul
Tel: (0212) 344 07 77 (Pbx) Fax: (0212) 344 07 66-67
www.tekstilisveren.org.tr info@tekstilisveren.org.tr

Tekstil İşveren Dergisi

Mart - Nisan 2018 Sayı: 435

Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası Adına
İmtiyaz Sahibi
Muharrem Kayhan

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Av. Başar Ay

Yayın Kurulu
Levent Oğuz, Av. Çiğdem Ayvazoğluyüksel,
Mine Şenkul Ergüven, Av. Ömer Emre Kaynak, Av. Ezgi Yazıcı,
Tuba Huvaj, Lerzan Öztürk, İrem Yılmaz
Gamze Kılınç

İdari Merkezi
Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası
Metrocity A Ofis Blok Büyükdere Cad. No: 171 K: 19 34330 1. Levent-İstanbul
Tel: (0212) 344 07 77 (Pbx),
Fax: (0212) 344 07 66-67,
www.tekstilisveren.org.tr

Yayına Hazırlayan
Doğan Burda Dergi Yayıncılık A.Ş.

Baskı
APA UNIPRINT
Basım San. ve Tic. A.Ş.
Hadımköy İstanbul Cad. Ömerli Mah. No: 159 34555 Arnavutköy-İstanbul
Tel: 90 212 798 28 40 Faks: 90 212 798 20 63

Yayın Türü:
Yerel, Aylık, Süreli
ISSN: 1307-6566

Bu dergi, Doğan Burda Dergi Yayıncılık A.Ş. tarafından, Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası için hazırlanmıştır. Para ile dağıtılıp, satılamaz. Dergide yayımlanan yazı, fotoğraf, harita, illüstrasyon ve konuların her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilerek dahi alıntı yapılamaz. Dergide bulunan imzalı yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.

- 6** Kısa haberler
- 8** Aklımızda kalanlar
- 10** Dünyada çalışma hayatı
- 12** Kredi derecelendirme kuruluşu nasıl çalışır? Notlarıyla yabancı yatırımcılara yol gösteren uluslararası kredi derecelendirme kuruluşlarına mercek tuttuk.
- 18** Prof. Dr. Sadi Uzunoğlu yazdı: Kredi derecelendirme şirketlerini anlama kılavuzu
- 22** Türkiye yapay zekânın neresinde? Yapay zekânın en çok etkilemesi beklenen sektörlerden tekstilde örnekler gelmeye başladı.
- 28** İhtisas gümrüklerinde yeni düzen: Bürokrasiye veda Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın yeni tebliği, tekstil ve hazır giyimciyi memnun etti.
- 32** Hızlı moda'ya karşı çare döngüsel ekonomi "Üret-kullan-at" modelinin dünyaya getirdiği ağır yük, firmaların sürdürülebilirlik hedeflerini belirlemesini şart kılıyor.
- 38** Ar-Ge desteklerini kaçırmamak için... Teknik Tekstiller Araştırma ve Uygulama Merkezi işbirliği ile verilen Ulusal Proje Destekleri Eğitimi'nde Ar-Ge desteği konusu gündemdeydi.
- 40** ETI Türkiye Platformu'nda gündem yoğun Avrupalı satınalma gruplarının talebi üzerine oluşturulan Etik Ticaret Girişimi Türkiye Platformu'nun yıllık toplantısı İstanbul'da yapıldı.
- 43** İyi pamukta 2017'ye bakış İyi Pamuk Uygulamaları Derneği'nin Genel Kurul Toplantısı'nda Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası, yönetim kurulu asil üyeliğine seçildi.
- 44** TOBB Türkiye Tekstil Sanayi Meclisi toplandı: Sorunlara ivedi çözümler TOBB Türkiye Tekstil Sanayi Meclisi'nde, tekstil sektörünün problemleri üzerine çözüm üretildi.
- 45** Euratex gündeminden... Avrupa Tekstil ve Hazır Giyim Konfederasyonu (Euratex) Yönetim Kurulu/Genel Müdürler toplantısı, Brüksel'de gerçekleştirildi.
- 46** Süper kahraman olmaya hazır mısınız? İki Türk bilim insanı, giyilebilir sensör teknolojisinde şimdiye kadar karşılaşılan tüm sorunları çözen bir çalışmaya imza attı.
- 52** Sıradanlıktan uzak: Hande Çokrak Taviloğlu Tasarımcı Hande Çokrak Taviloğlu, kumaşı ve kullandığı aksesuarları bir iddiaya dönüştürüyor.
- 56** Cennette 5 gün: Seyşeller İnsanı sersemleten bir güzellik. Seyşeller çıtayı acımasızca yükseltiyor.
- 60** 1 şehir 4 otel: Kotor
- 62** Kültür-sanat
- 64** İngilizce özetler
- 66** Fuar takvimi

Goldman Sachs'tan cari açık uyarısı

Goldman Sachs, 2018'in tamamında Türkiye'de cari işlemler açığının GSYH'ya oranının yüzde 5 olmasını beklediklerini, ancak yüksek petrol fiyatları ve TL'deki zayıflığa rağmen tüketimdeki esnekliğin yüksek cari açık riski yarattığını ifade etti. Mevsimsel etkilerden arındırıldığında cari işlemler açığının 7.6 milyar dolardan 4.3 milyar dolara gerilediğine işaret eden Goldman Sachs, bunun büyük ölçüde altın ithalatında düşüştan kaynaklandığını vurguladı. Bankanın raporunda, "Cari işlemler açığı yüksek olmaya devam ediyor. Türkiye geçmişte böyle yüksek açıkları sürdürebildi. Bu nedenle finans hesabına ve finansman kalitesine odaklanmaya devam edeceğiz. Türk Lirası'nda son dönemde yaşanan değer kaybı bu konularda baskı yaratabilir" değerlendirmesine yer verdi.

Konut kredisi faizleri zirveyi gördü

Konut kredisi faiz oranları son bir yıldır yükseliş eğilimini sürdürürken, mart sonu itibarıyla aylık yüzde 1.23 artış ile son 8.5 yılın zirvesini gördü. Konut kredisi faiz oranları 2014'te Rus uçağının düşürülmesi başta olmak üzere jeopolitik gerilimlerin artması, 15 Temmuz darbe girişimi ve FED'in faiz artırımlarının etkisiyle aylık bazda yüzde 1.20'ye kadar yükseldi. Darbe girişimi sonrası Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın çağrısıyla Ziraat Bankası başta olmak üzere konut kredi faizlerinde indirim yapılmış, geçen yıl mart ayında oranlar aylık bazda yüzde 0.92'ye kadar gerilemişti. Son bir yılda gelişmiş ülkelerin ve Türkiye Merkez Bankası'nın sıkı para politikaları ve mevduat faizlerindeki artış ise kredi faizlerini tekrar yükseliş trendine soktu. Konut kredi faiz oranı Ağustos 2008'den bu yana en yüksek seviyesine çıkarken, yıllık konut kredi faizi oranı yüzde 14.79 oldu.

"Cari açık sorununu çözeceğiz"

Ekonomiden Sorumlu Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek, Türkiye'nin cari açık sorununu çözeceğini belirterek, "Cari açık ülkeyi kınlgan yapıyor, küresel risk iştahının merhametine kalıyorsunuz. Tasarrufları artırarak ve yerleştirme çabalarıyla ülkemizi çok güçlü bir şekilde konumlandıracağız" dedi. Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu en önemli sorunun cari açık olduğunu aktaran Şimşek, bunun da önemli ölçüde tasarruf açığına işaret ettiğini söyledi. Tasarrufları artırmak için şirketlerin Ar-Ge, inovasyon, bilgi, teknoloji yoğun ürünler üretmesi gerektiğini vurgulayan Mehmet Şimşek, şirketlerin bu ürünleri üretmek daha yüksek kâr marjlarına ulaşabileceğini, yatırımlarını önemli ölçüde kârlılıklarıyla finanse edebileceklerini ve orta ile uzun vadeli yatırımlar için kaynaklara erişme imkânı bulabileceğini kaydetti.

Süper teşvik geldi

Proje Bazlı Teşvik Sistemi'yle toplam yatırım tutarı 125 milyar lira olan 23 projeye desteklenecek. Sistem, Ekonomi Bakanlığı tarafından Türkiye'nin mevcut veya gelecekte ortaya çıkabilecek ihtiyaçlarını karşılama, arz güvenliğini sağlama, dışa bağımlılığını azaltma ve teknolojik dönüşümünü sağlama hedefleriyle gerçekleştirildi. Sistem çerçevesinde birçok firmayla görüşmeler sürerken, petrokimya, savunma sanayi, ulaşım sistemleri, enerji teknolojileri, havacılık ve uzay gibi sektörlerde hayata geçirilecek, 19 firmaya ait toplam yatırım tutarı 135 milyar lira olan 23 projenin desteklenmesi kararı alındı. Bu projelerle yaklaşık 35 bin kişiye doğrudan, 134 binden fazla kişiye dolaylı istihdam yaratılacak. Teşviklerden Alvi Medica, Assan, Atayurt, BMC, CFS, Dow Aksa, Ekore, Ersan, SASA, İpek Mobilya, Most Makine, Siirt Bakır, Metcap Enerji, TUSAŞ, Oyak Renault, Yıldız Metalurji, Vestel, SÜTAŞ ve Tosyalı yararlanacak.

Büyümede G20 ülkelerini geride bıraktık

Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (GSYH) artışının 2017'nin son çeyreğinde yüzde 7.3 olarak gerçekleşmesiyle, ekonomi geçen yılı yüzde 7.4'lük büyüme performansı ile tamamladı. Türkiye ekonomisi bu oranla G20, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve Avrupa Birliği (AB) ülkelerine fark attı. AB ortalamasının yaklaşık üç katı büyüyen Türkiye, dünyanın en hızlı gelişen ekonomilerinden Çin ve Hindistan'ı geride bırakarak G20'de zirvede yer aldı, OECD ve AB ülkeleri arasında ise ikinci sırada yer aldı. Söz konusu dönemde Euro Bölgesi'nde büyüme yüzde 2.3, AB'de ortalama yüzde 2.4 olarak gerçekleşti. Avrupa'da geçen yıl en fazla büyüme kaydeden ülke İrlanda oldu. Büyümede en zayıf performansı gösteren Avrupa ülkeleri ise yüzde 1 ile İsviçre, yüzde 1.4 ile Yunanistan ve yüzde 1.5 ile İtalya.

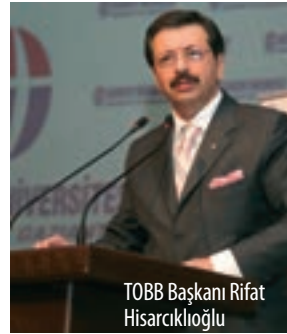
Avrupa'da sanayi yavaşladı

Sanayi üretimi, şubat ayında bir önceki aya kıyasla Euro Bölgesi'nde yüzde 0.8, Avrupa Birliği'nde ise yüzde 0.7 geriledi. Sanayi üretimi, bu yılın şubat ayında bir önceki aya kıyasla Euro Bölgesi'nde yüzde 0.8, Avrupa Birliği'nde ise yüzde 0.7 azaldı. Eurostat verilerine göre, mevsimsellikten arındırılmış sanayi üretimi, 2017'nin şubat ayı ile kıyaslandığında ise yüzde 2.9 artış gösterdi. Sanayi üretimi, piyasalardaki aylık yüzde 0.1'lik ve yıllık yüzde 3.6'lık artış beklentisini karşılamadı. AB'de sanayi üretimi ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 3.1 yükseldi. Uzmanlar, Avrupa sanayi üretimindeki azalışta Almanya'nın sanayi üretiminin gerilemesinin etkisine dikkat çekiyor.

Nefes Kredisi rekora doğru

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) tarafından KOBİ'lere destek amacıyla başlatılan Nefes Kredisi'ne bir hafta içinde 16 bin firma, 2.5 milyar liranın üzerinde başvuru yaptı. Bir haftada kredinin üçte biri kullanılırken, kredi hacmi 5 milyar liradan 7.5 milyar liraya çıkarıldı. TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, "Aylık yüzde 0.99, yıllık yüzde 11.88 gibi bir oranla 6 ay ana para ödemesiz Nefes Kredisi'nden faydalanmak için tüm KOBİ'lerimizi önce üye olduğu oda veya borsaya, sonra da çalıştığı Denizbank, Halkbank, Vakıfbank, Ziraat Bankası, Vakıf Katılım ve Ziraat Katılım bankaları şubelerine başvurmaya çağırıyorum" dedi.

Yurtdışı alışverişlerinde yeni dönem

Türkiye dışından posta ya da hızlı kargo yoluyla getirtilen kişisel kullanıma özgü eşyada daha önce 30 Euro olan gümrük vergisi muafiyeti 22 Euro'ya düşürüldü. Bakanlar Kurulu kararında, "Türkiye gümrük bölgesindeki bir kişiye posta ya da hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelen, bedeli gönderi başına toplam 22 Euro'yu geçmeyen eşya ile 150 Euro'yu geçmeyen kişisel kullanıma mahsus kitap veya benzeri basılı yayına muafiyet tanınır" denildi. Karar, kamu kuruluşlarına, kütüphane, müze, eğitim veya bilimsel araştırma ile uğraşan kuruluşlara gönderilen veya bunlar tarafından temin edilen kitap ve benzeri basılı yayına bu kapsamda muafiyet tanıyor.

Hindistan ve Vietnam'dan ortak imza

Hindistan ve Vietnam arasında Ekonomik ve Ticaret Mutabakat Anlaşması (MoU) imzalandı. Vietnam Devlet Başkanı Tran Dai Quang'ın Hindistan ziyareti sırasında Hindistan Başbakanı Narendra Modi ile imza koyduğu anlaşma, iş dünyası ve endüstri liderlerini, tekstil dahil bazı öncelikli alanlarda yatırım ve ticaret fırsatlarını keşfe teşvik ediyor. İki ülke, 2020'ye kadar 15 milyar dolar ticaret hedefine ulaşmayı amaçlıyor. Ülkelerarası ticaret miktarı ve çeşitliliğinin artması için yerleşik mekanizmaların kullanılması, heyet değiş-tokuşunun güçlendirilmesi, iş dünyasıyla temaslار kurulması, düzenli fuar ve etkinlikler organize edilmesi de gündemde. Hindistan Başbakanı, Vietnam şirketlerine Make in India programı kapsamında ülkesindeki uygun yatırım ortamından yararlanmalarını öneriyor. Vietnam Devlet Başkanı da Hint şirketlerine elverişli koşullar ve kolaylıklar sağlamayı taahhüt ediyor.

AB nanomateriyal riskini araştırıyor

Avrupalı bilim insanları, nanomateriyallerin yaşam döngüleri (üretimden atığa/geri dönüşüme kadarki süreç) içindeki risklerini anlamaya yönelik araştırmalarının ilk bölümünü tamamladı. 12 Avrupa ülkesinden, 25 araştırma enstitüsü ve sanayide çalışan 100'ü aşkın bilim insanının katkı verdiği Sürdürülebilir Nanoteknolojiler Projesi'ne (SUN), Avrupa Komisyonu 13 milyon Euro'luk fon sağlıyor. Proje kapsamında, ürünlerin yaşam döngüsünü analiz etmek için en iyi bilinen iki materyale; tekstillerde kullanılan nano ölçekli gümüş ile denizcilikte kaplamada ve otomotiv parçalarında kullanılan çok duvarlı karbon nanotüplere odaklanıldı. Venedik Ca 'Foscari Üniversitesi'nden profesör Antonio Marcomini önderliğinde üç yıl süren çalışma, tüketiciler ve çevre için ortaya çıkabilecek potansiyel riskleri değerlendiriyor. Kurulan online platform da sanayicilere ve enstitülere tedbir almalarında yardımcı olacak.

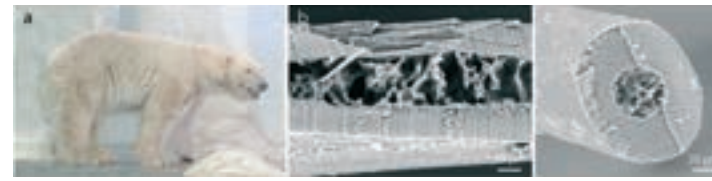
İnovasyonda 5C ilkesi

Texas Tech Üniversitesi'nde Nonwoven ve İleri Malzemeler Laboratuvarı'nı ziyaret eden Bangalore merkezli Hindistan kimya şirketi Resil'in yönetici müdürü Ganesh Srinivasan'ın inovasyona dair yorumları şirketlere yön gösterir nitelikte. Polimerler ve özel kimyasallar alanında 25 yıllık tecrübesi bulunan Ganesh, 5C ilkesine (customer need (müşteri ihtiyacı), collaboration (işbirliği), creativity (yaratıcılık), community (toplum), communication (iletişim)) dikkat çekerek, bu konu hakkında görüşlerini bildirdi. Yeni bir ürün yaratmanın uzun vadeli bir çaba olduğunu kaydeden Ganesh, şirketlerin müşteri ihtiyacına ve iletişimine önem vererek ayakta kalabileceklerini vurguluyor ve üniversiteler ve araştırma kurumlarıyla işbirliğinin verimlilik ve bütçe açısından avantajına dikkat çekiyor. Ganesh, Japonya'da bankaların ürün inovasyonu için düşük faizli destek vermesinin de önemini belirtiyor.

AB'de tekstil ve hazır giyim aksı yönlerine gitti

Avrupa Birliği'nin tekstil ve yapay elyaflar üretiminde 2017 başından itibaren artış gözlemlenirken, hazır giyim sektörü son çeyreği yılın en kötü performansıyla bitirdi. Bir önceki yıl ile karşılaştırıldığında, yapay elyaf üretimi yüzde 3.4, tekstil üretimi yüzde 3 büyürken, hazır giyim üretimi yüzde 2.3 küçülme kaydetti. 2017'nin dördüncü çeyreğinde, tekstil sektörü ciro su -ekonomik kriz sonrası- 2010'dan bu yana en güçlü çeyrek dönem büyümesini yaşadı. Hazır giyim sektörü ciro su ise normal bir hızla yükseldi; 2016 yılına göre ciro endeksi tekstilde yüzde 4.9, hazır giyimde ise yüzde 0.4 arttı. Tekstil ve hazır giyimde perakende satışları son çeyrekte, bir önceki çeyreğe göre düşük olmakla birlikte arttı. Perakendecilerin 2017 yılında karşılaştığı büyüme ve marjlar üzerindeki güçlü baskıya rağmen, perakende ticareti AB-28'de, ortalama yüzde 4'lük bir artışla dinamik bir gelişme gösterdi. İşgücü piyasası eğilimleri ise değer zincirinin tüm safhalarında karışık görünüm sergiledi; tekstilde yılın sonuna doğru yüzde 2.1'lik artış yaşanırken, hazır giyimde yüzde 2.2'lik düşüş gösterdi.

Taklit lifle görünmez pelerin

Çin'de Zhejiang Üniversitesi'nden bilim insanları, kutup ayısı kıllarının yapısını taklit eden lifler sayesinde kızılötesi kameralara karşı bir tavşanı neredeyse görünmez kılan bir pelerin geliştirdi. Kutup ayılarının tüyleri, vücuttan gelen IR emisyonlarını yansıtan içi boş bir çekirdeğe sahip. Bu yapı, ısı kaybını önlemeye yardımcı olarak Kuzey Kutbu'nda ayları sıcak tutuyor. Kılların bir diğer avantajı da, gece görüş cihazlarının termal kameralarında görüntülenememesi. Kutup ayısı kıllarının IR yansıtma yeteneklerini taklit edebilen tekstillerin, askeri alanda kamuflaj avantajı sağlayacağı düşünülüyor. Zhejiang Üniversitesi'nden bilim insanları, gözenekli, güçlü ve termal olarak yüksek derecede yalıtkan lifler yapmak için bir donma eğirme yöntemi kullandı. Ekip lideri Hao Bai, ürettikleri biyomimetik elyafın, kutup ayısı kıllarından daha düşük termal iletkenliği olduğunu gördüğünde şaşırdığını belirtti. Elyafların termal gizlilik potansiyelini göstermek için canlı bir laboratuvar tavşanına da küçük bir pelerin giydirildi.

Yer fıstığı lifinin önemi artıyor

Viskoz, tencel, modal, kazein, soya fasulyesi elyafı gibi rejenere elyaflar, tekstil sanayiindeki önemlerini artırıyor. Hem doğal hem de sentetik liflerin özelliklerine sahip bu elyafların, önümüzdeki yıllarda tekstil imalatında lider pozisyonları işgal etmesi bekleniyor. Lif oluşumuna dört önemli protein kaynaklı ediyor: Sütten edinilen kazein lifi, mısırdan edinilen zein lifi, soya lifi (glisin) ve yer fıstığı lifi (ardil). Yer fıstığı lifleri yüne benzemekle birlikte, yünde olduğu gibi pürüzlü bir yüzeye sahip değil ve keçelenmeye maruz kalmıyor. 1950'lerde endüstriyel ve evsel kullanım için yoğun pazarlanan ardil lifler, daha sonra naylon gibi başarılı sentetik elyaflarca gölgelenerek büyük ölçüde unutulmuştu. Çevre dostu ve biyolojik olarak parçalanabilen malzemeye verilen önemin artırılmasıyla birlikte, bu elyafların üretimi hız kazandı.

AB-28'in tekstil ve hazır giyim ithalatı arttı

2017'nin son çeyreğinde büyüme hızının yavaşlamasıyla, AB tekstil ve hazır giyim ithalatı bir önceki yıla göre yüzde 1.6 arttı. Tekstil sanayinde, AB'nin ilk beş tedarikçisindeki anlamlı artış (Pakistan: yüzde 6.3, Hindistan: yüzde 6.1, ABD: yüzde 5.5, Çin: yüzde 3.3) sebebiyle AB dışı ülkelerde yüzde 3.4'lük bir yükseliş söz konusu. Benzer şekilde Japonya (yüzde 5.5), Tayvan (yüzde 3.6), Bangladeş, Vietnam, Tayland'dan da (üçünde ortalama yüzde 8.8) ithalat arttı. İsviçre ve Mısır'dan ithalat ise düşüş gösterdi. Hazır giyim ithalatı ise 2017'de yüzde 1'lik çok az bir artış gösterdi. Pakistan (yüzde 8.8), Bangladeş (yüzde 2.3), Kamboçya (yüzde 8.5), Vietnam (yüzde 4.5) ve Fas'tan (yüzde 4.9) yapılan ithalat artışı, Çin (yüzde -2), Hindistan (yüzde -2.3) ve Endonezya'dan (yüzde -7.6) ithalattaki düşüşü telafi edebildi. Myanmar, yüzde 62'lik bir artış ile Endonezya'dan sonra AB'nin ana hazır giyim tedarikçileri arasında 12'nci sırayı aldı.

AB dışı ihracat arttı

İsveç, Norveç, Rusya ve Ukrayna pazarlarındaki iki haneli büyümeler sayesinde, 2017 boyunca AB dışı ihracat 2016'ya göre yüzde 7.1'lik artış gösterdi. AB ana pazarları olan Çin'de yüzde 6.4, Fas'ta yüzde 5.5, Meksika'da yüzde 8.8, Türkiye,

Tunus ve Güney Kore'de de ortalama yüzde 3.7 oranında arttı. Diğer taraftan AB'nin ABD'ye ve Japonya'ya satışlarında hafif düşüş yaşandı. Tekstil ihracatı 2017 yılında Rusya ve Ukrayna pazarlarındaki büyüme sebebiyle (sırasıyla yüzde 10.8 ve yüzde 14.5), 2017'de bir önceki yıla göre yüzde 4.9 arttı. AB'nin Akdeniz ülkelerine (Türkiye, Fas, Tunus) ihracatı ise ortalama olarak yüzde 6.4 arttı. Buna karşılık ABD, İsviçre, Hong Kong ve Japonya gibi gelişmiş ülkelerde satış büyümesi olumsuz görünüyor. Hazır giyim satışları, AB'nin en iyi alıcıları olan İsviçre (yüzde 38), Norveç (yüzde 25), Güney Kore ve Rusya'daki (yüzde 11) keskin artış sebebiyle 2017 yılında yüzde 9.2 oranında anlamlı bir artış gösterdi. AB'nin ABD, Japonya, Türkiye, Arap Emirlikleri'ne satışları ise 2016 yılına oranla, yüzde 0.2'den yüzde 4.5 arasındaki negatif değişim ile ters yönde ilerledi. Sonuç olarak AB-28 tekstil ve hazır giyim dış ticaret açığı, 2016 yılında -65.6 milyar Euro'dan 2017 yılında -64.2 milyar Euro'ya geriledi.

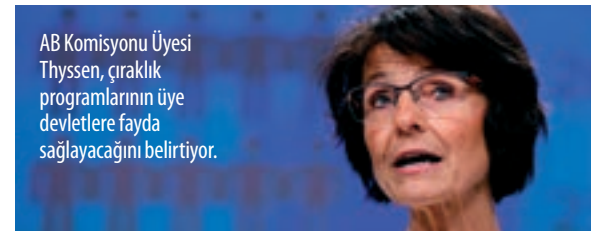

AB'de taban asgari ücret 261 Euro

Avrupa Birliği'nde aylık asgari ücret seviyesi 261 Euro (Bulgaristan) ile 1.999 Euro (Lüksemburg) arasında değişiyor. Bu konuda AB'ye üye devletler üç grupta sınıflandırılıyor. 1'inci Grup'taki Bulgaristan, Litvanya, Romanya, Letonya, Macaristan, Hırvatistan, Çek Cumhuriyeti ve Slovakya'da yasal aylık asgari ücret 500 Euro'nun altında yer alıyor. 2. Grup'taki Estonya, Polonya, Portekiz, Yunanistan, Malta, Slovenya ve İspanya'da bu rakam 500-1.000 Euro arasında değişiyor. 3'üncü Grup'taki İngiltere, Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda, İrlanda ve Lüksemburg'da ise asgari ücret 1.000 Euro ve üzerinde bulunuyor. AB üyesi 28 ülkeden 22'sinde yasal asgari ücret uygulanıyor. Danimarka, İtalya, Güney Kıbrıs, Avusturya, Finlandiya ve İsveç ise istisna oluşturuyor. AB'ye aday ülkelerin tümünde de (Karadağ, Makedonya, Arnavutluk, Sırbistan ve Türkiye) ulusal seviyede asgari ücret uygulanıyor.

Bangladeş'te asgari ücrette artış talebi

İndüstriAll Bangladeş Konseyi, Bangladeş'te konfeksiyon işçileri için 2013 yılında belirlenen 68 dolarlık asgari ücretin 192 dolara (16.000 BDT) çıkarılmasını talep ediyor. Global işçi sendikası İndüstriAll'un Bangladeş konfeksiyon sektöründeki üyeleri, insan zinciri oluşturarak yaptıkları yürüyüşler ve ortak basın konferansı gibi etkinliklerle taleplerini kamuoyuna duyurdular. Sendikalar, ülkede yakın zamanda kurulan asgari ücret kuruluna bir de bildiri sundu. İndüstriAll Bangladeş Konseyi ayrıca, ücret ödemelerinde yıllık yüzde 10 artış uygulanmasını, çıraklar için eğitim süresinin mevcut uygulamadaki altı ay yerine üç ay ile sınırlandırılmasını, çıraklar için ücretin 4.180 BDT'den (50 dolar) 10.000 BDT'ye (120 dolar) artırılmasını istiyor.

AB Komisyonu Üyesi Thyssen, çıraklık programlarının üye devletlere fayda sağlayacağını belirtiyor.

AB'de nitelikli çıraklık sistemi

AB'nin istihdam, sosyal politika ve sağlıktan sorumlu bakanları, nitelikli ve etkin bir çıraklık sistemi için Avrupa çerçevesini belirleyen öneriyi kabul ettiler. İstihdam, Sosyal İşler, Beceriler ve İşgücü Hareketliliği'nden sorumlu AB Komisyonu Üyesi Marianne Thyssen, söz konusu Avrupa çerçevesinin, çıraklık programlarını uygulamaya geçiren veya geliştiren birçok üye devlet için faydalı olacağını belirtti. Avrupa çıraklık çerçevesi, üye devletleri çıraklık programlarını ortak bir yaklaşıma dayalı olarak, yani işverenleri, işçi sendikalarını ve diğer paydaşları, örneğin mesleki eğitim ve öğretim kurumlarını, genç ve ebeveyn kuruluşlarını da dahil ederek şekillendirmeye teşvik ediyor. Çerçeve, ayrıca, çıraklığın yazılı bir sözleşmeye dayalı olmasını ve pedagojik destek sağlanmasını da kapsıyor.

Kapsamlı yapısal reform programları uygulanmalı

OECD'nin "Büyüme 2018" raporuna göre, daha güçlü, daha çevreci ve daha kapsayıcı bir büyüme sağlamak için hükümetlerin kapsamlı yapısal reform programları hayata geçirmesi gerekiyor. Rapor, uzun vadeli büyümeyi desteklemek, rekabet gücünü ve verimliliği artırmak, istihdam yaratmak, daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir ekonomi sağlamak için ülkelere özgü reform önceliklerinin neler olduğunu ve politik tedbirlerinin nasıl oluşturulabileceğini ele alıyor. Rapor, istihdam ve sosyal koruma reformlarına öncelik veren hükümetlerin bu eylemlerinin sonuç vermekte olduğunu da ortaya koyuyor. Ancak, çalışmayan veya eğitime devam etmeyen gençlerin oranı bazı ülkelerde yüksek seviyelerde seyrediyor. İstihdam ve ücret konusunda cinsiyet dengesini düzeltmek için halen daha çok şey yapılmasına ihtiyaç var.

Çek Cumhuriyeti'nde babalık izni

Çek Cumhuriyeti'nde babalık izni uygulaması yürürlüğe girdi. Yedi günlük izin hakkı, babalara ücretlerinin yüzde 70'ini talep etme imkânı veriyor, bu uygulama ile küçük çocukların bakımına babaların da dahil olması teşvik ediliyor. Yeni uygulama, hastalık sigortası olan babalar için geçerli. Babalar çocuğun doğumu veya evlat edinilmesinden itibaren altı haftalık süre içerisinde yedi takvim günü için ücretlerinin yüzde 70'ine kadar hak elde edebilecekler. Anneler halen doğum sonrası 20 haftalık izin hakkına sahipler.

OECD işsizlik oranı yüzde 5.5 seviyesinde

OECD işsizlik oranı 2018 Ocak ayında değişmeden yüzde 5.5 seviyesinde kaldı. OECD bölgesinde işsiz sayısı ise 34.5 milyon kişi oldu. Euro Bölgesi'nde de işsizlik oranı değişmedi ve yüzde 8.6 seviyesinde kaldı. Ülkeler itibarıyla işsizlik oranı ise Slovenya'da yüzde 0.3 puan düşerek yüzde 5.9 ve Hollanda'da yüzde 0.2 puan düşerek yüzde 4.2 oldu. Buna karşın İtalya'da işsizlik oranı yüzde 0.2 puan artarak yüzde 11.1 oldu ve 2017 Kasım ayındaki seviyesine geri döndü. Euro Bölgesi dışında işsizlik oranı İsrail'de yüzde 0.3 puan düşerek yüzde 3.7 ve Japonya'da da yüzde 0.3 puan düşerek yüzde 2.4 oldu. ABD'de işsizlik oranı değişmedi ve yüzde 4.1 seviyesinde kaldı. Kanada'da ise yüzde 0.1 puan yükselerek yüzde 5.9 oldu.

ILO ve İŞKUR kadın istihdamını teşvik etti

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) işbirliğinde İsveç Uluslararası Kalkınma ve İşbirliği Ajansı (SIDA) finansmanı ile yürütülen "Kadınlar İçin Daha Çok ve Daha İyi İşler: Türkiye'de İnsana Yakışır İş İçin Kadınların Güçlendirilmesi" projesinde beş yıllık süreç kapanış konferansı sona erdi. Proje kapsamında, Ulusal Teknik Ekip, Türkiye'nin kadının istihdamına yönelik ilk Eylem Planı'nı (2016-18) hazırlamıştı. İŞKUR'un hizmetleri ilk kez cinsiyet eşitliği perspektifinden incelenirken, uygulama süresince işbaşı eğitim programlarından yararlanan kadınların sayısı yüzde 78, mesleki eğitim kurslarından yararlanan kadınların sayısı yüzde 140, girişimcilik eğitim programından yararlanan kadınların sayısı yüzde 110 arttı. Özel sektörde işe yerleştirilen kadınların oranı da yüzde 29'dan yüzde 34'e yükseldi.

İşgücü piyasasında kadın-erkek eşitliği sağlanamıyor

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) yeni raporuna göre, dünyanın birçok köşesinde kadınlar hâlâ erkeklere göre işgücü piyasasına daha az katılıyor ve daha az istihdam ediliyor. "Dünyada İstihdam ve Sosyal Görünüm, Kadın İstihdamına İlişkin Eğilimler 2018" raporuna göre, dünyada yüzde 48.5 düzeyinde olan kadınların işgücüne katılım oranı, erkeklerin 26.5 yüzde puan gerisinde kalıyor. Ayrıca, dünyada yüzde 6 düzeyinde olan kadın işsizlik oranı, erkeklerin 0.8 yüzde puan üzerinde seyrediyor. Hepsini birlikte düşünüldüğünde, çalışan her 10 erkeğe karşılık, yalnız 6 kadın istihdam ediliyor. ILO'nun Politikarlardan Sorumlu Genel Direktör Yardımcısı Deborah Greenfield, "İster istihdama erişim, ister ücret eşitsizliği, isterse de diğer ayrımcılık biçimleri olsun, bu inatçı ve kabul edilemez eğilimi tersine çevirmek için daha çok çalışmalıyız. Kadınlara özel politikaları uygulamaya koymalı, ev işleri, bakım vb. bakımından kadınların karşı karşıya oldukları eşitsiz yükleri de dikkate almalıyız" diyor.

Euro Bölgesi'nde rekor istihdam

Avrupa Birliği'nin istatistik ofisi Eurostat'ın yayınladığı verilere göre, AB-28'de istihdam edilen kişi sayısı 2017'nin son çeyrek döneminde bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 0.2 oranında arttı. Bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında, yıllık istihdam artışı AB-28'de yüzde 1.5 oranında gerçekleşti. Eurostat tahminlerine göre, 2017'nin dördüncü çeyrek döneminde AB-28'de 236.8 milyon kadın ve erkek istihdam edildi. Sadece Euro Bölgesi'nde istihdam edilen kişi sayısı ise 156.7 milyon. Bu rakamlar şimdiye kadar kaydedilen en yüksek seviyeler. AB'ye üye devletler arasında, Malta (yüzde 1.8), Estonya (yüzde 1.6), Finlandiya (yüzde 1.2), Lüksemburg (yüzde 1.1) ve Letonya (yüzde 0.9) bir önceki çeyrek döneme göre istihdamda en yüksek artışı kaydetti. Buna karşın, İtalya ve Polonya'da istihdam yüzde 0.3, Yunanistan ve Litvanya'da yüzde 0.1 oranında azaldı.

KREDİ DERECELENDİRME KURULUŞU NASIL ÇALIŞIR?

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşlarına sert eleştiriler yönelten Türkiye, yerli kredi derecelendirme kuruluşunu açma arifesinde. Bu vesileyle, maddi olarak yükümlülük sahibi olmasalar da notlarıyla yabancı yatırımcılara yol gösteren bu şirketlere mercek tuttuk.

Hemen herkes kötü huyları yüzüne vurulduğunda rahatsız olur. Bu yorumun bir de milyarlarca dolarlık yatırımın en kilit noktasında yapıldığını düşünün. İşte kredi derecelendirme kuruluşları tam olarak bunu yapıyor ve tarihte hep “notu kıt hoca” olarak anılıyor. Bir ülke, kurum ya da kişilerin ekonomik yükümlülüklerini yerine getirme kapasitelerini ölçen kredi derecelendirme kuruluşları her dönemde eleştirildi. Bu kuruluşlar maddi olarak bir yükümlülük sahibi olmasalar da notlarıyla kurumlara kefil olarak yatırımcılara yol gösteriyorlar.

“Sıfırcı hoca”lardan memnun olmayan Türkiye bu yıl kendi kredi derecelendirme kuruluşunu açmak için çalışıyor. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın “Gerekirse kendi kredi derecelendirme şirketimizi kurarız” sözünden sonra Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) Başkanı Mehmet Ali Akben

de ulusal not şirketimizin bu yıl açılacağını söyledi.

Peki, tüm dünyaya not veren bu şirketler nasıl çalışıyor ve neleri dikkate alıyorlar? Gelin, önce bu sorunun cevabına bir bakalım.

Tüccar ajansı olarak başladılar

Hikâye, 1841 yılında ABD’de doğudan batıya giden malların kaydının tutulması ve sonrasında bunun bir ‘tüccarlar ajansı’na dönüşmesiyle başladı.

İlk kredi değerlendirme şirketi Louis Lewis Tappan tarafından 1841’de kurulurken, onu 1850’li yıllarda Cincinnati’de avukatlık yapan John Bradstreet’in kurduğu şirket izledi. Söz konusu iki şirket, ABD’de Büyük Buhran’a kadar ayrı ayrı faaliyet gösterirken, sonrasında “Dun & Bradstreet” adı altında birleşti.

Dünyada ilk olarak 1841’de ticari hayatta başlayan kredi değerliliği,

yarım yüzyıl sonra, 20’nci yüzyılın başında finansal alana sıçradı. Bugün bildiğimiz anlamıyla kredi derecelendirme kuruluşları da o günlerden bu zamana geldi.

1900’lerden bugüne...

1900 yılında ABD’de halktan borçlanan belediyeler borçlarını ödeyemez hale gelmişti. O noktada, bugünün meşhur kredi derecelendirme kuruluşu Moody’s’in kurucusu John Moody geliştirdiği reyting sistemiyle belediyeleri “en iyi ödeme olasılığına sahip olandan en kötü”ye sıraladı.

Bugün alışkın olduğumuz ekonomik terimler o günlerde somutlaşmaya başlamıştı.

John Moody, yatırımcıların tercihlerini yönlendirmek amacıyla "Moody's Manual of Industrial and Corporation Securities" (Moody's'in Endüstri ve Şirket Menkul Kıymetleri) başlıklı el kitabında borçları üç harf kullanarak derecelendirmiş ve en yüksek kalitedeki borca "A", orta kaliteye "B", en düşük kalitedeki borca "C" derecelerini vermişti.

Günümüzde halen birçok kredi derecelendirme kuruluşu olmasına rağmen Moody's, Standard & Poor's ve Fitch Ratings sektörün en önemli oyuncular. S&P ve Moody's bu sistemin kurucuları olarak biliniyor. S&P'nin kuruluşu 1860'a kadar uzanıyor. 1909 yılında kurulan Moody's de New York merkezli. 1914'te kurulan Fitch Ratings'in biri New York, diğeri Londra'da olmak üzere iki merkezi var.

Dünyada kredi değerlendirmesinin bu üç şirketin hâkimiyetinde olması finans sektöründe sert eleştirilere neden oluyor. Bu üç büyük kredi derecelendirme kuruluşunun piyasaları ve ülkeleri olumlu ya da olumsuz etkileyebilme gücüne sahip oldukları, ancak sahip oldukları gücün yeterli şekilde denetlenememesi ve çoğu zaman

sorumlu tutulamamaları eleştiri konusu.

3 harfle ticareti değiştirdiler

1914 yılında şirketlerin performanslarını yayımlayan bir şirket olarak kurulan Fitch, 1924'te şu anda kullanılan üç harfli derecelendirme çizelgesini piyasaya

Anlaşma olmasa da not veriyor

Kredi derecelendirme hizmetini ülkeler kendileri için alabildiği gibi, almasalar da yatırımcılar ülkeye gelmeden önce analiz isteyebiliyor. Söz konusu ülkenin anlaşmasını iptal etmesi de durumu değiştirmiyor. 2014 yılında Türkiye'nin "anlaşmayı iptal ederiz" tehdidi üzerine değerlendirme yapan Standard & Poor's Global Operasyonlar ve Analizlerden Sorumlu Başkanı Paul Coughlin, "Fransa reyting anlaşmasından 2000 yılında geri çekildi. Fransa'yı halen derecelendirmeye devam ediyoruz" demişti. Türkiye daha önce, 2012 yılı sonunda da Standard & Poor's ile anlaşmasını iptal etmiş, buna rağmen şirket kendi müşterileri için Türkiye analizlerine devam etmişti. Ülke notları konusunda şikâyetçi olan tek ülke Türkiye değil. Rusya da geçtiğimiz yıllarda kredi derecelendirme kuruluşlarının ABD'nin, Rusya'ya karşı açtığı ekonomik savaşta taraf olduğunu söylemişti. Hatta kredi derecelendirme kuruluşlarının bağımsız notlarının ABD'nin açıklamalarıyla senkronize olduğu söylenmişti.

sundu. Bu çizelgeye göre de şirketlere Moody's'de olduğu gibi A, B ve C harfleriyle not veriliyordu.

Derecelendirmeler ilk kez, 1931 yılında Wall Street'in çöküşünün ardından düzenleyici amaçlarla kullanıldı.

Kredi derecelendirme kuruluşları 2001 ve 2008 finans ve mortgage krizlerinde zorlu bir sınavdan geçti. Zira verdikleri iyi notlara rağmen batan şirketler, bu kuruluşların tüm dünyadaki itibarlarını kötü yönde etkiledi.

Türkiye'nin not macerası 1991'de başladı

Türkiye'nin bu kuruluşlarla imtihanı 1990'lara girerken başladı. Zira 1989 yılından sonra sermaye hareketlerinin serbestleştirilmesi ile Türkiye'ye yabancı sermaye girişi hız kazandı. Türkiye'nin kredi notu süreci de böylece 1991 yılında başladı.

Kredi Derecelendirme Kuruluşları Not Sistemi

Standart&Poor's	Fitch	Moody's	Not'un açıklaması		
AAA	AAA	Aaa	En yüksek derece	Yatırım Yapılabilir Seviye	
AA+	AA+	Aa1			
AA	AA	Aa2	Yüksek derece		
AA-	AA-	Aa3			
A+	A+	A1			
A	A	A2	İyi kredi derecesi		
A-	A-	A3			
BBB+	BBB+	Baa1		Ortansın altı seviye	
BBB	BBB	Baa2	Ortansın altı seviye		
BBB-	BBB-	Baa3			
BB+	BB+	Ba1		Yatırım yapılmaz	
BB	BB	Ba2	Yatırım yapılmaz		
BB-	BB-	Ba3			
B+	B+	B1	Spekülatif		Spekülatif Seviye
B	B	B2	Önemli derecede spekülatif		
B-	B-	B3			
CCC+	CCC	Caa			
CCC	CC	Caa3	Şiddetli riskli		
CC	C	Ca	Ağır spekülatif	Default	
D	DDD	D	Yükümlülüğünü yerine getiremez		
	DD	D			

KAYNAK: S&P, MOODY'S, FITCH

Yıllar içinde Türkiye ve kredi derecelendirme kuruluşları arasında sürekli bir not çekişmesi yaşandı. Moody's'in adı "sıfırcı hoca"ya çıkmıştı. Türkiye özellikle

|| Kredi notları, söz konusu ülkeye yatırım yapacak sermaye için baraj niteliği taşıması bakımından önemli.

2012 yılından itibaren kredi derecelendirme kuruluşlarına daha mesafeli bakmaya başladı. "Yerli ve milli bir kredi derecelendirme kuruluşu kurulabileceği" ihtimali o günlerden bu yana dile getiriliyordu. Ancak bu ihtimal hiç bu yılki kadar ciddi olmamıştı.

Neye not veriyorlar?

Bir ülkenin kredi notu o ülkedeki yatırım ortamını ve riski anlatıyor. Derecelendirme raporları özellikle de o ülkede yatırım yapmayı düşünen

yabancı yatırımcılar tarafından dikkate alınıyor.

Bu analiz, derecelendirmesi yapılacak ülkenin ekonomik ve siyasi performansının geçmişine, mevcut durumuna ve potansiyeline bakılarak yapılıyor.

Kullandıkları kriterler ise şöyle:

Ülke ekonomisinin esnekliği, büyüme potansiyeli ve ekonomik istikrarı, ülke liderlerinin durumu, dış politika gelişmeleri, siyasi gündemdeki riskler, Merkez Bankası'nın bağımsızlık derecesi.

Görünüm nedir?

Uluslararası sistemde en etkili olan bu üç kuruluşun kredi derecelendirmeleri "kredi notu" ve "görünüm" olarak ifade ediliyor. Az önce kısaca değindiğimiz gibi, derecelendirme kuruluşları görüşlerinin daha kolay anlaşılabilmesi için kredi notunu

harflendirme sistemi (A, B ve C) ile veriyor.

Kredi notu verildikten sonra ise söz konusu kuruluşlar periyodik olarak düzenledikleri raporlarla ülke ekonomisi hakkındaki görüşlerini açıklıyorlar. Bu raporlar ülkelerin kısa dönem makroekonomik durumuna ilişkin "görünüm"leri ifade ediyor. Görünümler, 1-2 yıl içinde kredi notunun olası değişme yönünü belirtiyor. Bu görünümler, "pozitif", "durağan", "negatif", "gelişen" şeklinde oluyor ve notun yanına parantez içinde yazılıyor.

BBB'den aşağısına yatırım yok

Bu noktada kredi notları, söz konusu ülkeye yatırım yapacak sermaye için baraj niteliği taşıması bakımından önemli. Bazı yabancı fonlar bir ülkeye yatırım yapacakları zaman kendi iç işleyişleri gereği o ülkenin kredi notunu dikkate alıyorlar.

Bu iç işleyişe göre bir ülkeye yatırım yapılabilmesi için kredi notunun –genellikle- en az BBB-/Baa3 ("yatırım yapılabilir" seviye) olması gerekiyor.

Kendimize not verebilir miyiz?

Bugün üç büyük kredi derecelendirme şirketi bağımsız olsalar da tümünün de ABD merkezli olması dikkat çekiyor. Bu durum, bu şirketlerin tamamen bağımsız olup olmadıkları tartışmasını da beraberinde getiriyor.

Öte yandan uzmanlar bir ülkenin kendi şirketini kurup kendine not vermesini de çok mümkün bulmuyor. Zira tarafsızlığını kaybedecek olan bir şirketin, not verse bile ne derecede dikkate alınacağı bir soru işareti yaratıyor. Çin 15 yıl önce bunu denese de şirket uluslararası düzeye gelememi. Ancak aksi yönde görüşler de yok değil.

Denetlenmiyor, yöntemlerini açıklamıyorlar

Dünyada özellikle 2008 ekonomik krizi ve 2011 Avrupa borç krizi ile birlikte kredi derecelendirme kuruluşlarına yönelik eleştiriler arttı. 2008 öncesinde çok yüksek kredi notlarına sahip kurumların bir gecede notları düşürüldü. Bu durum piyasalarda panik ortamını tetikledi ve krizin derinleşmesine sebep oldu. 2011'de ise yüksek kredi notu olan bankalar battı. Bu iki sorunda kredi derecelendirme kuruluşları da sebep gösteriliyor. Birçok ekonomist bu kurumları piyasa algısını bozmakla suçluyor. Şirket ve ülkeleri ölçen büyük kurumların denetlenmemesi ve sorumlu tutulmaması da sorunlardan biri. Kullanılan yöntem de eleştiriliyor, çünkü hangi faktörlerin değerlendirilmedi öncelikli olduğunu paylaşıyorlar.

İşte son karnemiz

Moody's: Mart ayı başında Türkiye'nin kredi notunu Ba1'den Ba2'ye düşürdü ve not görünümünü negatiften durağana çevirdi.

S&P: Şubat ayı sonunda Türkiye'nin kredi notunu BB seviyesinde teyit ederken görünümü negatif olarak açıkladı.

Fitch: Ocak ayı sonunda Türkiye'nin kredi notunu BB+ seviyesinde teyit etti ve not görünümünü durağan olarak açıkladı.

ŞAKİR TURAN / ODEABANK EKONOMİK ARAŞTIRMA VE STRATEJİK PLANLAMA MÜDÜRÜ

Kabul görmek için zamana ihtiyaç var

Türkiye'nin kendi kredi derecelendirme kuruluşunu kurması pekâlâ mümkün. Bu alandaki insan gücü ve teknolojik seviyenin yeterli olduğunu düşünüyoruz. Ayrıca kredi derecelendirme konusunda, geleneksel yaklaşımların dışında farklı bir bakış açısı da getirebilir. Ancak bu kuruluşun dünyada kabul görebilmesi aynı ölçüde kolay ve kısa sürede mümkün olmayabilir. Kredi derecelendirme kuruluşunun yaptığı değerlendirmeleri dikkate alacak ve buna göre yatırım kararı verecek etkili finans kurumlarının olması gerekiyor. Bununla birlikte, bu kuruluşun değerlendirmelerinin kredibilite kazanması için de çeşitli finansal ve ekonomik stres dönemlerinin yaşanması gerekiyor. Diğer bir ifadeyle, kredi derecelendirme kuruluşunun rüştünü ispat etmesi için zamana ihtiyaç var. Bu nedenle kurulacak bir kredi derecelendirme kuruluşunun dünyada kabul görmesi ve yatırımları etkilemesinin uzun bir süreye ihtiyaç duyabileceğini düşünüyoruz.

Kredi derecelendirme şirketlerini anlama kılavuzu

Kredi Derecelendirme (Rating) Şirketi (KDS) Moody's tarafından kredi notumuzun

PROF. DR. SADI UZUNOĞLU
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ

düşürülmesinin ardından "milli" bir KDS'ye gereksinim olduğu yönünde tartışmalar son günlerde kamuoyunu oldukça meşgul etti.

KDS'nin özellikle 1990'lı yıllardan itibaren işleyiş biçimlerinde ciddi değişiklikler olduğu bilinen bir gerçek. Özellikle, 1997 Asya Krizi ile başlayan süreçte ve 2008 küresel krizinde bu şirketlerin hiç de iyi sınav vermedikleri, "uyarı" işlevleri ile objektivitelerini, en önemlisi de itibarlarını kaybettiği sıklıkla tartışıldı. Bu şirketlerin tarafsızlıklarını yitirdikleri ve itibarlarını kayb ettikleri konusunda derin şüpheler duyulsa da bu şirketler hâlâ borçlanma yapanları izlemeye ve kredi notu vermeye devam ediyorlar. KDS hakkında "hemen karar vermeden önce" bu şirketlerin işlevlerini ve değişen yapılarını tanımamız gerekiyor.

Kredi derecelendirme şirketi ne yapar?

KDS'nin verdiği notlar, "borç alanın ya da alanların temerrüde düşme olasılıklarını yansıtır ve finansal piyasaların riski belirlemesine esas oluşturur. Gerçekte, notlandırmalar, detaylı durum tespitini dışarıya yaptırmanın bir yoludur. Örneğin, Moody's bir

borçlanma senedinin güvenli olduğunu söyler ve AAA notu verirse, diğer ilgilileri de bu menkul değer in kapağını açıp altında yatan varlıklara bakma zorunluluğundan bir bakıma kurtarmış demektir" (N Roubini, Kriz Ekonomisi, Pegasus Yayınları, s. 206-207). Kısaca, KDS'ler genelde borç verenler için borçlunun kredibilitatesini ölçen kuruluşlardır. Borç verenler, bu notlara göre borç verip vermeyeceklerine; vereceklerse hangi vade için borçlunun riskini alacaklarına karar verirler. Aynı zamanda KDS'nin verdiği not, borçlananın borçlanma maliyetlerinin ne olacağını belirler. Diğer taraftan KDS'nin verdiği notlar sermayenin ülkelere akışı açısından da oldukça önemlidir. Bir ülkenin Hazine'sine, kamu şirketlerine, bankalara ve/veya firmalarına borç verenler KDS'nin notlarına göre hareket ederler. Bu nedenle KDS'ler, ülkelerin sermaye hareketlerini belirleyen en önemli kurumlardır.

İlk ortaya çıkışı

KDS'ler yaklaşık 200 yıldır faaliyet gösteriyorlar. 1929'daki Büyük Buhran döneminde yıldızı parlayan bu şirketler, uzun bir süre sessiz kaldılar. Ancak, özellikle 1973'te petrol krizi ve dünyada para sisteminin çökmesiyle beraber ortaya çıkan finansal istikrarsızlık döneminde, şirketlerin borçlanma araçlarının "çöp" haline gelmesinin ardından, yeniden popüler hale

Nouriel Roubini

geldiler.

“1975'te ABD Sermaye Piyasası Kurulu (SEC), Ulusal Olarak Tanınan Rating Kuruluşları (Nationaly Recognized Statistical Rating Organization- NRSRO) olarak bilinen bir kategori oluşturdu. Fitch, Standard&Poor's ve Moody's bu gıpta edilen atamaya hak kazananlar arasındaydı. Aslında, borç senedi ihraç eden herkesin bu özel atanmış derecelendirme (rating) kuruluşlarından not alması gerekiyordu. Rating kuruluşları kariyerleri boyunca dramatik bir değişim yaşadılar. İlk yıllarda, potansiyel yatırımlarını değerlendirmeleri için ücret ödeyen yatırımcılardan para kazanmışlardı. Zaman içinde bu gelir modeli, bazı yatırımcılar bunları ücret ödeyerek alma yerine, arkadaşlarının not kitapçıklarını, fotokopisini çekerek notları temin ettiği için yön değiştirmiştir. Bu sorunu çözmek için rating kuruluşları yeni bir iş

modeli benimsemişti: Hizmetlerini yatırımcılar yerine, borç senetlerini ihraç edenlere satacaklardı. Aynı zamanda SEC'in reformları, etkin biçimde borçlanmak isteyen herkese bir not alma külfeti yüklemişti. 1980'lere gelindiğinde dönüşüm tamamlanmıştı: Şimdi borçlananlar not için ücret ödüyordu” (N Roubini s. 207). Roubini'nin de belirttiği gibi, KDS'lerin süreç içinde borç verenden değil de borç alandan ücret alması ciddi bir sorun. Borç alandan ücret ve/veya prim alan KDS'nin; asimetrik bilgi sorunu gibi piyasa aksaklıklarını ortadan kaldırmak; borçlanan ülkelerin, kamu kuruluşlarının, yerel yönetimlerin ve şirketlerin riskini ölçerek yatırımcılara bilgi sağlamak; derecelendirilen finansal varlıkların bugünkü ve gelecekteki değeri hakkında objektif ve tarafsız öngörülerde bulunmak gibi temel işlevlerini yerine getirmesini zorlaştırıyor.

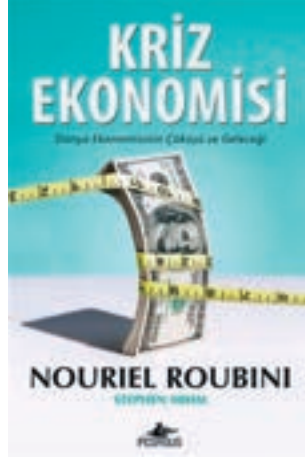
“Milli” rating şirketi

KDS'nin işlevlerini ve temel aksaklıklarını bu kadar geniş biçimde vurgulamamızın amacı “milli” bir KDS'nin kurulmasının nasıl (?) bir yarar sağlayacağını ortaya koymaktı. Anlaşıldığı gibi bu şirketler; borç vereni borç verip vermeme, borç

verecekse hangi vade ve maliyetle vereceği hakkında yönlendiriyor ve finansal varlıklara (menkul kıymetler) yatırım yapanlara bu varlıklar

konusunda bilgi veriyor. En önemlisi de borç alanın temerrüde düşme olasılığı konusunda bilgi üretiyor. Demek ki itibar konusu ne kadar tartışılrsa da günümüz koşullarında borç alanın da borç verenin de bu kuruluşlara ihtiyacı var. Genelde, ülkemiz dahil, gelişmekte olan ülkelerde temel sorun, sermaye birikiminin istenen düzeyde olmaması ve dolayısıyla

tasarruf yaratma konusunda sıkıntı yaşanması. Ülkemizde gerek özel gerekse kamu kesimi tasarruf açığı veriyor. Bu açığı kapatmak için kamu ve özel kesim yurtiçi ve yurtdışı finansal piyasalardan kredi ve menkul kıymet ihracı yoluyla kaynak bulmaya çalışıyor. Kısacası, ülkemiz tasarruf fazlası veren bir yapıya sahip değil. Dolayısıyla elinde bir sermaye fazlalığı bulunmuyor ve sermaye ihraç etmiyor. Biz borç veren değil, borç alanlar grubundayız. KDS'nin işlevlerinden de anlaşılabilir gibi, kredi notlaması borç verenlere yol gösteriyor. Bu notlara bağlı olarak borç veren hareket ediyor. Kurulması gündeme getirilen “milli” derecelendirme şirketinin vereceği kredi notlarına borç verenler tarafından itibar edilmesi gerekiyor ki KDS işlevsel hale gelebilsin. Bu güvenin sağlanması oldukça zor. Daha basit bir örnek ile durumu açıklamaya çalışalım: Kredi gereksinimi olan bir holding aynı zamanda bir KDS'ye sahip olsun. Holding, kendi grubu içinde bulunan KDS'nin kendisine verdiği kredi notu ile bankaya başvursun. Banka aynı grup içinde yer alan KDS'nin vereceği nota ne kadar itibar edebilir? Banka, mutlaka bu notun doğruluğunu sorgulayacak ve analiz yaptıktan sonra kredi kararını kendisi verecektir. Şimdi bu örneği kurulması gündeme getirilen KDS için düşünelim... Borç veren, borç alan tarafı “doğru

ve yeterli” analiz edemediği için “tarafsız” bir KDS'nin notuna gereksinim duyuyor. Örnekte belirttiğimiz gibi, borç veren; “milli” bir KDS'nin verdiği notun doğruluğunu kontrol edecek verilere ve birikime sahip olmadığından, bu nota itibar ederek hareket etmesi aşırı risk almasına neden olacaktır. Bu koşullar altında birçok yatırımcı bu durumda borç vermekten vazgeçecektir.

Kredi notu vermenin zorlukları

Küresel ölçekte itibar edilen az sayıdaki rating kuruluşu; Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu (IMF), kamu kuruluşları gibi birçok kurumla işbirliği içinde çalışmakta ve bu kuruluşlardan sağladığı verilerle küresel ölçekte bir veri setine sahip olmaktadır. Oluşturulan bu veri seti ile ülke ve sektörler için ortalama oranlar (rasyo) belirlenmekte, ülke, banka ve firma analizleri ortaya çıkan oranlarla karşılaştırılıp kredi notları oluşturulmaktadır. Bu veri setine ve ortak notlara sahip olmayan bir KDS'nin vereceği notların hangi kriterlere göre bu notları verdiği tartışmaya açık olacaktır. Bu veri setlerine ulaşmak ve yıllar itibariyle bu verilerden değerlendirme için gerekli rasyoları üretmek oldukça zor bir faaliyet olacaktır. Türkiye'de Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından yetki almış beş (Fitch Ratings Finansal Derecelendirme Hizmetleri A.Ş., JCR Avrasya Derecelendirme A.Ş., Saha Kurumsal Yönetim ve Kredi Derecelendirme Hizmetleri A.Ş., Kobirate Uluslararası Kredi Derecelendirme ve Kurumsal Yönetim Hizmetleri A.Ş., TURKRATING İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş.) KDS bulunuyor. Fitch Ratings küresel ölçekte kabul edilen bir kurum. “Milli” KDS oluşturma farklı bir sonuç üretmeyecektir. Sonucu belirleyen bizim “milli” KDS'yi kurmamız değil; borç verenlerin bu kurumun üreteceği notlara itibar edip etmeyeceğidir. Doğru olan yeni bir rating şirketi kurmak değil; şeffaf, kurumsal yapısı sağlam, doğru veri üreten ve

Tarih	Fitch	Moody's	S&P	
02/05/2018	-	-	BB-	S&P, Türkiye'nin kredi notunu, yatırım yapılabilir seviyenin 3 kademe altına indirdi.
08/03/2018	-	Ba2	-	Moody's, Türkiye'nin kredi notunu Ba1'den Ba2'ye düşürdü.
2017	BB+	Ba1	BB	
23/09/2016	BBB-	Ba1	BB	Moody's Türkiye'nin notunu yatırım yapılabilir seviyenin altına indirdi
20/07/2016	BBB-	Baa3	BB	S&P Türkiye'nin notunu BB'ye indirdi
16/05/2013	BBB-	Baa3	BB+	Moody's Türkiye'nin notunu yatırım yapılabilir seviyeye yükseltti
27/03/2013	BBB-	Ba1	BB+	S&P Türkiye'nin notunu BB+’ya yükseltti
05/11/2012	BBB-	Ba1	BB	Fitch Türkiye'nin notunu yatırım yapılabilir seviyeye yükseltti
20/06/2012	BB+	Ba1	BB	Moody's Türkiye'nin notunu Ba1’e yükseltti
19/02/2010	BB+	Ba2	BB	S&P Türkiye'nin notunu BB'ye yükseltti
08/01/2010	BB+	Ba2	BB-	Moody's Türkiye'nin notunu Ba2'ye yükseltti
03/12/2009	BB+	Ba3	BB-	Fitch Türkiye'nin notunu 2 not birden artırarak BB+’ya yükseltti
14/12/2005	BB-	Ba3	BB-	Moody's Türkiye'nin notunu Ba3’e yükseltti
13/01/2005	BB-	B1	BB-	Fitch Türkiye'nin notunu BB-’ye yükseltti
17/08/2004	B+	B1	BB-	S&P Türkiye'nin notunu BB-’ye yükseltti
09/02/2004	B+	B1	B+	Fitch Türkiye'nin notunu B+’ya yükseltti
16/10/2003	B	B1	B+	S&P Türkiye'nin notunu B+’ya yükseltti
25/09/2003	B	B1	B	Fitch Türkiye'nin notunu B’ye yükseltti
28/07/2003	B-	B1	B	S&P Türkiye'nin notunu B’ye yükseltti
25/03/2003	B-	B1	B-	Fitch Türkiye'nin notunu B-’ye indirdi
02/08/2001	B	B1	B-	Fitch Türkiye'nin notunu B’ye indirdi
16/04/2001	B+	B1	B-	S&P Türkiye'nin notunu B-’ye indirdi
02/04/2001	B+	B1	B	Fitch Türkiye'nin notunu B+’ya indirdi
23/02/2001	BB-	B1	B	S&P Türkiye'nin notunu B’ye indirdi
27/04/2000	BB-	B1	B+	Fitch Türkiye'nin notunu BB-’ye yükseltti
25/04/2000	B+	B1	B+	S&P Türkiye'nin notunu B+’ya yükseltti
13/03/1997	B+	B1	B	Moody's Türkiye'nin notunu B1’e indirdi
20/12/1996	B+	Ba3	B	Fitch Türkiye'nin notunu B+’ya indirdi
13/12/1996	BB-	Ba3	B	S&P Türkiye'nin notunu B’ye indirdi
26/09/1995	BB-	Ba3	B+	Fitch Türkiye'nin notunu BB-’ye yükseltti
10/08/1994	B	Ba3	B+	Fitch Türkiye’ye B notu vermeye başladı
02/06/1994	-	Ba3	B+	Moody's Türkiye'nin notunu Ba3’e indirdi
28/04/1994	-	Ba1	B+	S&P Türkiye’ye B+ notu vermeye başladı
13/01/1994	-	Ba1	-	Moody's Türkiye'nin notunu yatırım yapılabilir seviyenin altına indirdi
05/05/1992	-	Baa3	-	Moody's Türkiye'yi yatırım yapılabilir seviye olan Baa3 ile değerlendirmeye başladı

bunu paylaşan, adalet-hukuk ve mülkiyet hakları konuları garanti altına alınmış güvenilir kurumlara sahip olan bir ülke olmaktır. Bu

koşullar sağlandığında, itibarları ne kadar tartılırsa tartışılın, KDS'nin “haksız” kararları ortadan kaldırılmış olacaktır.

TÜRKİYE YAPAY ZEKÂNIN NERESİNDE?

Bulunduğumuz çağın en önemli teknolojik gelişmelerinden yapay zekânın fırsat mı, yoksa tehdit mi olduğu tartışılacaktır, bu alana yapılan milyar dolarlık yatırımlarla rekabet giderek kızışıyor. Yapay zekânın en çok etkilemesi beklenen sektörlerden tekstilde dünyadan ve Türkiye’den örnekler gelmeye başladı. Şu ana kadarki sonuçlar, heyecan verici.

Yapay zekâ ve robot teknolojilerin gelişimiyle yakın bir gelecekte çok farklı bir dünyadan söz edeceğiz. Üretimde insan gücünün büyük kısmını yapay zekâya dayalı robotlar devralacak. Öngörülere göre, o kadar akıllı olacaklar ki, karar mekanizmasında da önemli bir role sahip olacaklar. Dünya çapında sektör odaklı faaliyetler yürüten PricewaterhouseCoopers (PwC) tarafından yayınlanan “Sizing The Prize” adlı araştırmanın sonuçlarına göre, yapay zekâ sayesinde 2030 yılında küresel gayri safi milli hasıla bugüne oranla yüzde 14 daha büyük bir hacme ulaşacak. Diğer bir deyişle, 16 trilyon dolar daha büyük bir rakamdan bahsediyoruz. 16 trilyon dolar, Çin ve Hindistan’ın toplam gayri safi hasılasından daha büyük bir rakam.

Dünyadan yapay zekâ örnekleri

Pek çok sektöre etki edecek olan yapay zekâ hakkında dünyadan son derece ilginç örnekler gelmeye başladı bile. Mesela;

■ Sınırlarında Dubai gibi çarpıcı bir örneği barındıran Birleşik Arap Emirlikleri’nde Yapay Zekâ Bakanlığı bu gelişmelerin en çarpıcı örneklerinden biri. Başbakan’ın Twitter’den yaptığı açıklamaya göre, ülkenin ilk Yapay Zekâ Bakanı ise 27 yaşındaki Ömer Bin Sultan El Olama. Genç bakanın takip edeceği konular, yapay zekâ teknolojisi, kullanım alanları ve güvenliği olacak.

■ Diğer bir enteresan örnek de İngiltere’den geldi. İngiliz bilim adamları yapay zekâ teknolojisiyle “robot yargıç” geliştirdiklerini

duyurdu. Londra'daki UCL Üniversitesi ve Sheffield Üniversitesi'ndeki bilgisayar mühendisleri bir algoritma geliştirdi ve yapay zekâsı olan bir bilgisayara Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde görülen davaları yükledi. Robot yargıç davalardan yüzde 79'unun hükmünü doğru tahmin etti. Bu da her beş karardan dördünün doğru tahmin edildiği anlamına geliyor.

■ Yapay zekâ alanındaki en büyük yatırımı yapan dünyanın ikinci büyük ekonomisine sahip Çin, başkenti Pekin'de 55 hektar alana 2.1 milyar dolarlık yapay zekâ parkı kuruyor. Yapay zekâ çalışmalarında kullanılacak park, 400 firmaya ev sahipliği yapacak ve 7.5 milyar dolarlık değer oluşturacak.

Kendisini havuza atıp intihar eden Knightscope K5

■ Yapay zekâyla ilgili haberler her zaman iyi değil. Bunun örneği de ABD'deki bir alışveriş merkezinin içindeki Knightscope K5 adlı güvenlik robotunun kendisini havuza atıp intihar etmesi oldu.

Tekstil sektörü ve yapay zekâ

Peki, yapay zekânın en çok etki edeceği sektörlerden biri olan tekstilde durum nasıl? Şu anda tüm dünya bu alanda yenilikçi projeler geliştirmeye odaklanmış durumda. Yakın zamanda da bu alanda önemli yeniliklerin hayatımıza girmesi bekleniyor. Dünyadan örneklerle başlayıp Türkiye'ye gelelim. Tüm dünyada yaygın olarak tercih edilen spor markalarından Adidas, yakın zamanda yapay zekâ desteğiyle ayakkabı üretmeye başlamış ve geçen yıl bu ayakkabıların satışa çıkarılacağını açıklamıştı. Şimdilerde

Adidas'ın yapay zekâyla ürettiği ilk ayakkabısı (üstte) ve Nike'in yapay zekâyla ürettiği ilk ayakkabısı (altta).

ise kişiye özel hazır giyim teknolojisi üzerinde çalışmalar yapıyor. Aynı şekilde Nike de yapay zekâ üzerine çalışmalarını başlatmış durumda.

Türkiye'de ilk örnek Giresun'dan

Ülkemizde ise Giresun'da tekstil alanında faaliyet gösteren bir firma, Japonlar tarafından üretilen yapay zekâli dikiş makinesini kullanmaya başladı. Üzerinde dokunmatik ekranı, ayar konsolları ve kablosuz bağlantı seçeneği bulunan makine, şimdiye kadar kullanılmış olan diğer dikiş makinelerine göre, komut verebilme ve ayar yapabilme özelliklerine sahip. Akıllı telefonlara indirilen uygulama

Giresun'da Japonların kurduğu yapay zekâyla çalışan dikiş makinesi.

sayesinde oldukça da pratik bir kullanım sağlıyor. Bu sayede de insan faktöründen oluşabilecek hataları sıfıra indiriyor. Firma yetkililerinin yapmış olduğu açıklamaya göre, aynı dikişin elde edildiği makinelere göre yüzde 30 daha maliyetli, fakat dikim kalitesi ve üretim verimliliği alanında sağlanan katma değer, yapılan maliyetin çok daha üzerinde.

Hugo Boss'un fabrikası da "akıllanıyor"

Alman tekstil markası Hugo Boss da İzmir'deki üretim tesisini "akıllı fabrika"ya dönüştürüyor. Bu amaçla yaklaşık iki yıl önce kurulan Hugo Boss Solutions birimi, üretim tesisindeki teknolojik ve dijital dönüşüme liderlik ediyor. Fabrika daha akıllı hale gelirken, çalışanların istekleri de ön planda tutuluyor. Tesisin dijital ikizini yaratacaklarını söyleyen Hugo Boss Tekstil Sanayi Kurumsal Hizmetler Kıdemli Yöneticisi Sarper Arslan, hedeflerinin artık Endüstri 5.0 olduğunu vurguluyor. Bu yüzden Hugo Boss İzmir olarak, geçtiğimiz üç yılda yazılım ekiplerini iki katına çıkardıklarını ve TechnoLab adında bir Ar-Ge birimi kurduklarını ifade eden Arslan, bu birimde gömlek manşetlerine ilik açıp düğme diken robot ürettiklerini, bir sonraki adımın ise manşetleri diken robot kolu olacağını belirtiyor.

Sarper Arslan

"Otomasyon ve robot teknolojileri sayesinde fabrikamızın verimliliği artıyor ve aslında bu sayede çalışanlarımızın işleri ve geleceği, artan sipariş ve performansımızla güvence altına alınmış oluyor" diyor Arslan, yaptıkları çalışmalarla ilgili şu bilgileri veriyor:

"Hugo Boss Solutions'ın başarılı uygulamaları sonucu fabrikadaki tüm operatörler, Akıllı Veri Yönetimi (SDM) sistemiyle donatıldı. Saha yöneticilerimiz ise üretim sürecinin yönetiminde SDM'nin tamamlayıcısı olan 'supervizör arayüzü' üzerinden yapmaya başladı. Üretim sistemleri, tüm üretim hatlarının anlık takibini sağlayan 'hat arayüzü' sistemiyle ve üretim hatlarındaki tüm parçaların yerlerini tespit eden Gerçek Zamanlı Tespit Hizmeti'ne (RTLS) tamamen entegre edildi. Tüm bu sistemlerin entegrasyonu üretim sisteminin daha çok veri toplamasına, verileri daha anlamlı yorumlamasına ve planlanan yapay zekâ uygulamalarının daha doğru ve hızlı tepki vermesine olanak sağlıyor. Ayrıca, Hugo Boss İzmir üretim tesisinde artırılmış gerçeklik ve ses tanıma teknolojilerinin kullanıldığı uygulamalar şimdiden üretim hatlarına entegre edilmiş durumda."

Akıllı Yapay Zekâ Yönetimi (SAIL) projelerinin dünyanın önde gelen büyük veri ve yapay zekâ kurumlarından IDC'nin üretim teknolojileri kategorisinde birincilik

Hugo Boss'un İzmir fabrikası.

ödülü aldığını söyleyen Arslan, "Bu uygulamamız hem kalite standartlarını yükseltmeyi hem de makine arızalarını oluşmadan önce tahmin etmeyi hedefliyor. Dört önemli yapıtaşı olan makineler, insanlar, ürünler ve süreçlerin

birbiriyle iletişimi yoluyla toplanan büyük veriyi bilgiye dönüştürebilen SAIL (Smart Artificial Intelligence Leadership) projesi, hem tekstil hem de diğer tüm sektörlerde kalite tahminleme adına bir ilk olma özelliğini taşıyor" diyor.

Gelecekte bizi neler bekliyor?

- 1. Üretim merkezleri değişecek:** Ucuz işgücü dolayısıyla deniz aşırı ülkelere doğru kayan sanayi üretimi, yapay zekâ ve robotik teknolojiler ile gelişmiş pazarlara ya da bu pazarlara yakın yerlere geri dönecek. Hatta üretim, kullanım alanında olacak. Bu durum, firmaların geçtiğimiz yıllarda kaybettiği üretimleri yeniden kazanmalarına neden olacak.
- 2. İşçi güvenliği artacak:** Yapay zekâ teknolojilerinin gelişmesi ile özellikle çalışma güvenliği alanında önemli gelişmeler yaşanacak. Çalışan sağlığını kötü yönde etkileyen ve risk seviyesi yüksek pek çok iş, akıllı ve öğrenen makinelerle yapılacak. Dolayısıyla insan sağlığı ve güvenliği yönünde olumlu gelişmeler yaşanacak.
- 3. Akıllı üretim merkezleri ön plana çıkacak:** Çalışma şekli, "önce yatırım yap sonra ürün geliştir"den, "ürünü tasarla, doğru üretim partnerini bul" a doğru kayıyor. Günümüzde artık fikri üretenler, tasarlayanlar ve üretim aynı çatı altında değil. Endüstri 4.0 veya ötesinde, üretim esnek, hızlı şekil değiştirebilen ve dönüşebilen akıllı üretim merkezlerinde yapılacak.

Başarıyı getiren insan ve teknoloji işbirliği

Ancak Sarper Arslan'a göre, akıllı fabrika uygulamaları, özellikle tekstil sektöründe, ancak insan ve teknoloji arasında işbirliği olduğu sürece başarılı olabilir.

“Bu yüzden Hugo Boss İzmir’de çalışanların gelişimine dijitalleşme faaliyetleri kadar büyük önem atfediyoruz” diyen Arslan, sözlerine şöyle devam ediyor:

“Fabrikalarımızın iç yapısını hiyerarşinin ve rütbelerin gücünden çok ortak iş yapma kültürünü hâkim kılacak şekilde değiştirdik. Yapay zekâ uygulamaları sanılanın aksine Hugo Boss İzmir’in üretim personeli sayısında bir azaltmaya gitmesiyle sonuçlanmadı. Yapay zekâ uygulamaları özellikle yönetim kademesinin iş yapış biçimlerini dönüştürüyor ve daha yatay bir organizasyon yapısını mümkün kılıyor. Dolayısıyla bu süreçten gelecekte de en çok etkilenecek kesimin yöneticiler olduğunu öngörmek zor değil.” Üretim personelinin otomasyon ve robot teknolojilerinden faydalanılamayan daha nitelikli işlerin eğitimlerini alarak, bu alanlarda

“Otomasyon sistemlerinin kullanıldığı işletmeler önemli bir prestij sağlayacağı için küresel piyasada önemli rekabet gücü ve pazar potansiyeli kazanacak.”

sorumluluk almaya başladıklarını belirten Arslan, “Eski iş yapış şekillerinin fiziksel yüklerinden uzaklaşarak daha rahat bir çalışma rutinine sahip oldu. Nitelik itibarıyla daha karmaşık hale gelen ürün talepleri ve küçülen sipariş adetlerine rağmen, verimliliğini ve kalite standartlarını koruyarak başarısını sürdüren bir üretim tesisinin parçası olarak kendilerini geliştirme olanaklarına sahip oldular” diyor. Bu arada Hugo Boss Solutions ekibi, fabrika içindeki başarılı örnek uygulamalardan hareketle üretim süreçlerini daha akıllı hale getirmek isteyen tekstil sektöründeki diğer şirketlere “üretim sistemleri mühendisliği, dijital dönüşüm, yalın üretim, kalite ve güvence sistemleri, saha yöneticileri gelişimi ve liderlik

gelişimi” konularında danışmanlık hizmeti veriyor.

Gaziantep’te yapay zekâ dersleri

Türkiye’de tekstil sektörü için önemli bir yere sahip olan Gaziantep’te de yapay zekâ konusunda önemli bir adım atıldı. Gaziantep Üniversitesi Sani Konukoğlu Tekstil Mühendisliği Bölümü’nde yüksek lisans ve doktora dersleri kapsamında “Tekstil Mühendisliğinde Yapay Zekâ Uygulamaları” adlı bir ders veriliyor.

2014 yılından bu yana Yrd. Doç. Dr. Halil İbrahim Çelik tarafından verilen ders kapsamında öncelikle yapay zekâ metotlarının teorisi ve uygulama prensipleri inceleniyor. Yapay sinir ağları, bulanık mantık, genetik algoritma, sezgisel algoritmalar gibi yapay zekâ yaklaşımlarının tekstil

görüntülerinin hata sınıflarına göre atkı kaçığı, çözgü kaçığı, delik, neps, leke şeklinde gruplandırılmasını yapay zekâ metotlarından birisi olan yapay sinir ağı (artificial neural network) metodu ile gerçekleştirdim. Konu ile ilgili araştırmaları ve uygulama örneklerini inceledikçe, tekstil endüstrisinde birçok yere bu metotların adapte edilebileceğini ve birçok probleme çözüm olabileceğini gördüm. Dolayısıyla tekstil mühendisliği öğrencilerinin bu şekilde bir donanım ve bilgiye sahip olmalarının çok faydalı olacağına karar verdim ve bu şekilde bir ders önerisini oluşturdum.” Tekstil sektöründe yapay zekânın uygulanabileceği farklı alanları ve problemleri tespit etmenin çok önemli olduğunu altını çizen Çelik, “Ders öğrencilerimizin çok ilgisini çekiyor. Ders içerisinde farklı uygulama örneklerini inceledikçe birçok işi kolaylaştıran, gerek ürün kalitesine ve üretim maliyetlerine, gerekse firma prestijine önemli katkıları olabilecek bir alan olduğunu anlıyorlar. Bu yüzden ders bitiminde kendilerine farklı bir vizyon kazandırdığını ve çok faydalı olduğunu ifade ediyorlar” diyor. Çelik’e göre, yapay zekâ ile desteklenen otomasyon sistemlerinin

tekstil sektöründe kullanılmasıyla en az hata ve en düşük maliyetli kaliteli ürünlerin üretilmesi mümkün olacak. Aynı zamanda üretim veriminin artmasının üreticiye büyük esneklik sağlayabileceğini söyleyen Halil İbrahim Çelik, bu şekilde otomasyon sistemlerinin kullanıldığı işletmelerin önemli bir prestij sağlayacağı için küresel piyasada önemli rekabet gücü ve pazar potansiyeli kazanacağını da sözlerine ekliyor.

Yapay zekâ tekstil sektörünü şekillendirecek

İstanbul Hazırgiyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği (İHKİB) ise Endüstri 4.0’ın temel taşlarından yapay zekâ teknolojilerinin tekstil sektörünü şekillendirecek olan

gelişmelerini şöyle sıralıyor:

■ Gelecekte üretim aşamasında insan unsuru büyük ölçüde azalmaya devam edecek. İnsanın yerini alacak olan ise kendi çalışma alanında programlanmış yapay zekâya sahip robotlar olacak.

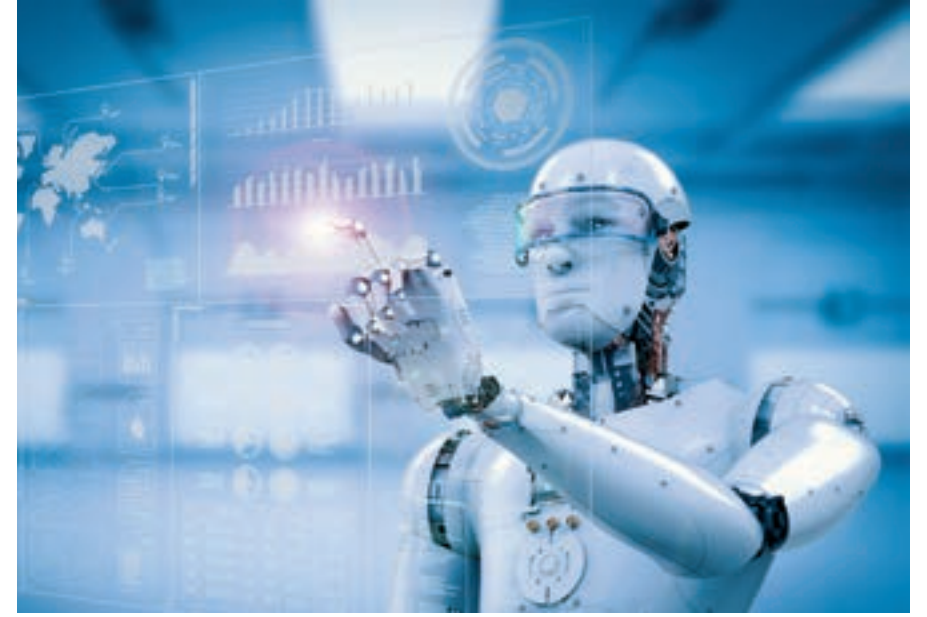
■ Ucuz işçilik ve düşük maliyet avantajına dayanan hazır giyim tedarikçisi ülkelerde, gelecek dönemde işsizlik oranlarında artış riski bulunurken, robot teknolojisini tekstil ve hazır giyim sektörlerinde kullanabilecek ülkelerde ise robot teknolojileri mühendisleri ve teknik personeli istihdamında artış olacak. ■ Küresel markalar yakın gelecekte dijital alım sürecine geçerek ileri düzey analitik servisleri ile hızlı ve daha iyi alım metotları geliştirecek. ■ Tedarik zincirinin tüm aşamalarında dijitalleşme yaşanırken, yeni pazar genişletme fırsatları dijitalleşme ile gelecek ve dijitalleşemeyen oyuncular rekabette geride kalacak. Küresel markalar

Robot teknolojisini tekstil ve hazır giyim sektörlerinde kullanabilecek ülkelerde, robot teknolojileri mühendisleri ve teknik personeli istihdamında artış yaşanması bekleniyor.

giderek daha fazla tedarik zincirlerini dijitalleştirebilen ülke ve imalatçılarla çalışacak. ■ Arz/talep eşleşmesinden stoklara ve kalite konularına, işgücü istihdamından servis ve satış sonrası hizmetlere kadar birçok alanda dijitalleşme sorunları çözme ve verimliliği artırma noktasında son derece etkin ve faydalı olacak.

Google’dan ücretsiz yapay zekâ dersleri

Tablo böyle olunca, milyarlarca dolarlık teknoloji ve internet devleri de en zeki yapay zekâ algoritmalarını kimin geliştireceği konusunda amansız bir

yarışa girdi haliyle. Genç girişimcileri ve girişimleri bünyelerine katma konusunda arayı açan ise Google oldu. Şirket, yapay zekâ alanında herkesin daha fazla şey öğrenmesine katkı sağlamak için “Learn with Google AI

yer alıyor. İlk olarak Google çalışanları için geliştirilen bu derslere bugüne kadar 18 binden fazla çalışan kayıt yaptırdı. Burada kazandıkları başarı Google’a bu imkânı herkese sunma

(Google Yapay Zekâ ile Öğrenin)” adlı bir web sitesi açarak, ücretsiz yapay zekâ dersleri vermeye başladı. Google uzmanlarının hazırladığı eğitim içeriklerinden isteyen herkes yararlanabiliyor. Temel makine öğrenimi kavramları anlatıldıktan sonra bu alanda geliştirilen becerilerin gerçek dünya problemlerinde nasıl kullanılacağı gösteriliyor. Ayrıca Machine Learning Crash Course (MLCC - Yoğunlaştırılmış Makine Öğrenimi Kursu) adlı bir ders de bulunuyor. Bu derste herkesin öğrenip pratik yapabileceği alıştırmalar, etkileşimli görselleştirmeler ve öğretici videolar

konusunda ilham verdi. Bu kursu bir başlangıç olarak gören şirket, ilerleyen dönemde farklı dersler de ekleyerek, siteyi makine öğrenimi ve yapay zekâ eğitimi için bir bilgi merkezi haline getirmeyi hedefliyor.

Türkiye’de yapay zekâ konulu ilk zirve

Bu arada, Türkiye’de ilk kez 14 Şubat 2018 tarihinde gerçekleşen Yapay Zekâ Zirvesi’nde sanayinin yapay zekâ ile nerelere gidebileceği ele alındı. İTÜ Teknokent desteğiyle, İTÜ Süleyman Demirel Kültür Merkezi’nde gerçekleşen zirve 500’den fazla misafiri ağırladı. IBM, Google Cloud, SAP, Etiya, Yapı Kredi Teknoloji, CompecTa ve Cbot.ai sponsorluğunda gerçekleşen zirveye, bu firmaların Türkiye’deki en üst düzey yöneticileri katıldı, stantlar kuruldu, demolar yapıldı. IBM, Google ve Etiya eğitimler verdi. Gelişmeler şimdilik böyle. Bakalım, Türk tekstil ve hazır giyim dünyası bu yeni yarışta yerini nasıl alacak?

İhtisas gümrüklerinde yeni düzen BÜROKRASIYE VEDA

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın Gümrük Genel Tebliğinde (Gümrük İşlemleri) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ'i tekstil ve hazır giyimciyi memnun etti. Zira birtakım bürokratik engelleri ortadan kaldıracak tebliğ, Türk tekstil sektörünün en büyük avantajlarından olan tedarik sürecini de hızlandıracak.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın Gümrük Genel Tebliğinde (Gümrük İşlemleri) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ'i, geçtiğimiz Şubat ayında Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Bu tebliğe göre, bazı tekstil ürünlerinin serbest dolaşıma giriş işlemleri, Türkiye gümrükleri yerine geldiği yetkili gümrük idaresince yapılacaktır.

Yeni tebliğ, tekstil firmalarına

malîyet ve hız avantajı sağlarken, Türkiye sanayisi ve ihracatının lokomotifini konumundaki tekstil sektörünün uluslararası piyasada en büyük avantajlarından olan hızlı tedarik de daha çok önem kazanacak. Peki, nasıl?

Bürokratik engeller ortadan kalkıyor

Tekstil İhtisas Gümrüğü, 28 Eylül 2001 tarihinden beri uygulanıyordu.

Bununla beraber, 17 adet gümrük müdürlüğünde serbest dolaşıma giriş işlemleri söz konusuydu. İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği (İTHİB) eski Başkanı İsmail Gülle, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın bu atılımı ile ihracatçıların sıklıkla şikâyetçi olduğu ve ilgili bakanlıklar ile görüşmelerinde her fırsatta dile getirdikleri bürokratik engellerin, büyük ölçüde ortadan kalktığının altını çiziyor. Zira ihtisas

gümrüklerini devre dışı bırakan yeni tebliğ, yerli tekstil firmalarına maliyet ve süreç açısından ciddi kazanç getiriyor. İhracatçıların üzerinden bürokratik bir yükü aldığı için Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkçi'ye müteşekkirdiklerini belirten Gülle, "Bunun yanında, yapılan düzenleme ile tekstil eşyalarının geldiği gümrük idaresinde ithalat işlemlerinin yapılması zorunluluğu ve aktarmaya izin vermemesi ihracatçılarımızı olumsuz etkileyebilecektir. Talebe bağlı olarak, eşyaların başka gümrük antrepolarına da aktarılabilmesinin mümkün kılınmasının ihracatçılarımıza faydalı olacağı kanaatindeyim" görüşünü dile getiriyor.

Zaman kaybı önlencek

Akdeniz Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Zeki Kıvanç ise söz konusu değişikliğin özellikle İstanbul için anlam taşıdığını belirterek, İzmir ve İstanbul'un, öncesinde ihtisas uygulaması olan yerler olduğunu ifade ediyor.

"İstanbul'da ihtisas gümrüğü Halkalı Murat Bey Gümrüğü'ydü. Ambarlı da ihtisas gümrüklerine eklendi. Bu karar ile olumsuzluklar bertaraf edildi. İşlemler hızlanacak ve maliyetler azalacak" diyen Kıvanç, ayrıca ürün aktarma sebebiyle iki

gümrük arasındaki denetim ve riskin de kaldırılmış olacağına dikkat çekiyor.

Sanayici ve ihracatçı nasıl etkilenecek?

Kıvanç, bu ürünlerde çeşidine göre ek vergi, damping, gümrük vergisi

ve ayrıca detay beyan ile kıymeti ve maliyeti kontrol ederek düşük kıymet beyanı da engellendiği için yeni düzenlemenin sanayiciler ve ihracatçılar

açısından olumsuz yansıması olmayacağını dile getiriyor. Kıvanç, "Gümrüklerdeki iş yükünün azalması ve aktarmalarda suiistimaller var ise risk kaldırılacağından, diğer işlemlerin hızlanmasına vesile olacak ve yerli ve milli sanayi ve üreticiyi rahatsız etmeyecektir" şeklinde konuşuyor.

Ürünlerin işlemlerinin geldiği gümrükte yapılmasının masrafları çok azaltacağını söyleyen Kıvanç, bu masrafları da aktarma taşıma, teminat, ilk gümrük tespit muayene, X-Ray, varış gümrüğünde antrepoya alma, depoya boşaltma işçilik, depolama masrafı ve iki defa gümrükleme hizmet bedeli olarak sıralıyor.

HANGİ MASRAF KALEMLERİ SİLİNDİ?

1. Aktarma taşıma
2. Teminat
3. İlk gümrük tespit muayene
4. X-Ray
5. Varış gümrüğünde antrepoya alma
6. Depoya boşaltma işçiliği
7. Depolama
8. İki defa gümrükleme hizmet bedeli.

İstanbul Hazırgiyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği (İHKİB) de hükümetin doğru bir karar aldığını, yeni tebliğ ile özellikle konfeksiyoncuların işlerinin kolaylaşacağını vurguluyor.

İHKİB'e göre yeni tebliğde bahsi geçen ürünlerin ihtisas gümrüklerine gitmesine gerek yok, çünkü zaten düşük miktarlarda geliyor ve ihtisas gümrüklerine gönderilmesi firmalar için önemli oranda maliyet kaybına neden oluyor.

Tebliğ ne diyor?

Türk Gümrük Tarife Cetveli'nin 50 ila 63'üncü (50 ve 63'üncü fasıl dahil) fasılları kapsamındaki tekstil eşyası ile 3926.20 tarife alt pozisyonu kapsamındaki giyim eşyası ve giyim eşyası aksesuarlarının serbest dolaşıma giriş işlemleri, belirlenen ihtisas gümrük müdürlüklerinden yapılıyordu. Yeni tebliğ ile bu özellikleri taşıyan ürünlerin serbest dolaşıma giriş işlemleri bundan

böyle eşyanın geldiği gümrük idaresi tarafından yapılabilecek.

Hangi ürünleri kapsıyor?

Bundan böyle serbest dolaşıma giriş işlemleri, geldiği yetkili gümrük idaresince gerçekleştirilecek olan ürünler ise şöyle: Keten ve ipek iplikler, tekstil ve konfeksiyon sektöründeki ihracatçı firmalar için bedelli veya bedelsiz olarak

ZEKİ KIVANÇ / AKDENİZ TEKSTİL VE HAMMADELERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Masrafları çok azaltacak

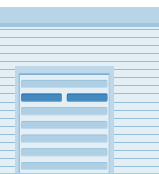
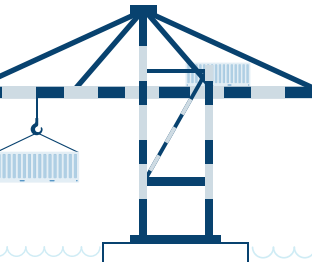
Önceki süreçte, tekstil ürününün geldiği gümrük idaresi, tekstil ihtisas yetkisi olmayan bir gümrük idaresi ise ürün yetkili olan gümrüğe T1 beyan düzenlenerek, teminata bağlanarak aktarılıp yetkili gümrük tarafından giriş işlemleri yapılıyordu. Şimdiki tebliğ ile beraber, gümrük işlemlerindeki iki veya üç günlük zaman kazanımı söz konusu olacak. İşlemler hızlanacak. Geldiği gümrükte işlem yapılması masrafları çok azaltacak.

İSMAİL GÜLLE / İSTANBUL TEKSTİL VE HAMMADELERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ ESKİ BAŞKANI

Ciddi avantajlar kazanacağız

50 ile 60'ıncı fasıllar arasında yer alan hammadde niteliğindeki iplik, kumaş vb. eşyalar sadece Dahilde İşleme Rejimi (DİR) ve bazı özel durumlarda aktarmadan geldiği gümrük idaresinde işlemler yapılabiliyordu. Bunun dışında kalan durumlarda ve 61-63'üncü fasıl kapsamındaki hazır giyim ve ev tekstili eşyaları ihtisas gümrüğüne aktarılıyordu. İthalat, ürün ihtisas gümrüğüne aktarıldıktan sonra yapılmaktaydı ve aktarma sürecinde birçok eşyaya ilişkin aktarma aracına Araç Takip Cihazı (ATS) takılmakta ve bunun varış gümrüğünde muhafaza tarafından sökülmesi zaman ve maliyet açısından birtakım problemler yaratmaktaydı. Şimdi bu süreçlerin tamamı ortadan kalkacak, sektörlerimiz maliyet ve özellikle süreçte ciddi avantajlar elde etmiş olacaktır.

gönderilen vatka, çıtçıt, tela, düğme, rivet, fermuar, askı, etiket, kart etiket, dokuma ve şerit etiket,

Ürünlerin işlemlerinin geldiği gümrükte yapılması, masrafları büyük ölçüde azaltacak.

kurdele, lastik, dantel ve benzeri konfeksiyon imalatında kullanılan yardımcı malzemeler ile tek kullanımlık vinil klorür eldivenler. Bu ürünler içerisinde hammadde ve

yarı mamul maddeler (pamuk, yün, iplik vb.) geldikleri gümrüklerden ithal ediliyordu. İhtisas gümrüğüne

hammadde ve yarı mamul madde dışındaki kumaş ve hazır giyim gönderiliyordu. Bu değişiklik ile gelen eşyanın, geldiği gümrükte işlemi yapılacaktır.

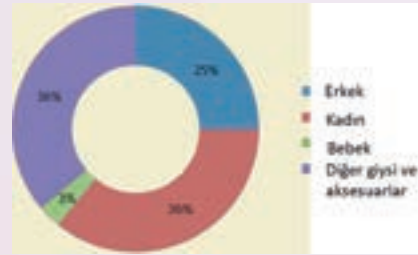
HIZLI MODAYA KARŞI ÇARE DÖNGÜSEL EKONOMİ

Hızlı modaya paralel olarak, halen kullanılabilir durumda olduğu halde çöpe giden kıyafet sayısı muazzam bir artış gösteriyor. “Üret-kullan-at” modelinin dünyaya getirdiği ağır yük, firmaların sürdürülebilirlik hedeflerini belirlemesini ve acilen bu konuda çalışmaya başlamasını şart kılıyor.

PROF. DR. HALE KARAKAŞ
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ, TEKSTİL TEKNOLOJİLERİ VE TASARIMI FAKÜLTESİ
H. KÜBRA KAMBER

Tekstil ve giyim endüstrisi sürekli değişen, inovatif yaklaşım gerektiren, hız kesmeyen yapıları nedeniyle en dinamik endüstrilerin başında geliyor. Buna, değişen moda trendleri ve tüketicilerden gelen talepler de eklendiğinde, giyim ve moda sektöründe faaliyet gösteren firmaların bazıları hızlı moda trendlerine yönelirken, bazı firmalar da yavaş-moda trendlerini tercih ediyor.

Hızlı modaya paralel artan üretim hacimlerine bağlı olarak, çoğunluğu halen kullanılabilir durumda olduğu halde çöpe giden kıyafet sayısı da muazzam artış gösteriyor. “Üret-kullan-at” modelinin çevreye getirdiği olumsuz etkiler, firmaların sürdürülebilirlik hedeflerini belirlemesini ve acilen bu konuda çalışmaya başlamasını şart kılıyor.

Giyim endüstrisi, tüm dünyadan müşterileri ve tedarikçileri bir araya getiren global bir endüstri özelliği taşıyor. Sektörün talepte artış yaşaması, müşterilerin giyim ürünlerine daha fazla para harcaması anlamına geliyor ve buna bağlı olarak giyim endüstrisinde faaliyet gösteren tedarikçi ve çalışan sayısı artıyor.

AB-28 için Eurostat değerlerine bakıldığında, konfeksiyon endüstrisinde tahmini ciro 2014 yılında 76.3 milyar Euro iken, 2015 yılında 78.7 milyar Euro'ya ulaştığı; konfeksiyon sektöründe faaliyet gösteren firma sayısının ise 2014 yılında 119 bin 362 iken, 2015 yılında 120 bin 111'e yükseldiği görülüyor. AB'nin 2014 yılında tahmini ekstra-AB giysi ithalatı 73.4 milyar Euro değerinde iken, 2015 yılında 80.8 milyar Euro olarak gerçekleşerek, yüzde 10 artış gösterdi [1].

Şekil 1: AB-28 için 2015 yılında gerçekleşen ekstra-AB giysi ithalatı [1]

Perakendecinin farkındalığı artıyor

Moda trendleri arttıkça, perakendeciler yetkili makamlar ve sivil toplum örgütlerinin daha fazla merceği altında kalıyor. Giyim perakendecileri tedarik zincirinin her aşamasında tedarikçi listesi, Sınırlandırılmış Madde Listesi (RSL), davranış kodları, ürün standartları ve uygulamaları dahil olmak üzere daha şeffaf hale geliyor.

Buna iyi bir örnek; Avrupa Komisyonu'nun erken uyarı sistemi

RAPEX (Rapid Alert System for dangerous non-food products). Ülkelerin yetkili makamları pazarda yer alan ilgili ürün kategorilerini izleyerek, kimyasal ve mekanik güvenlik açısından uygunsuz

Gittikçe daha çok sayıda perakendeci sürdürülebilirlik ve ürünlerin yaşam döngüsüne dikkat çekiyor.

malları bildirerek, perakendecileri gerekirse önlem almaya zorluyor. Bu önlemlerden biri de pazardan çekme ve müşterilerden geri çağırma.

Gittikçe daha çok sayıda perakendeci sürdürülebilirlik, ürünlerin yaşam döngüsü ve döngüsel ekonomiye dikkat çekiyor. Bu faaliyetler kapsamında, bazı markalar mağaza-ıçi geri alma programları,

bağışlar, tamirler, değiş-tokuş, kiralama gibi çeşitli programlar başlatıyor.

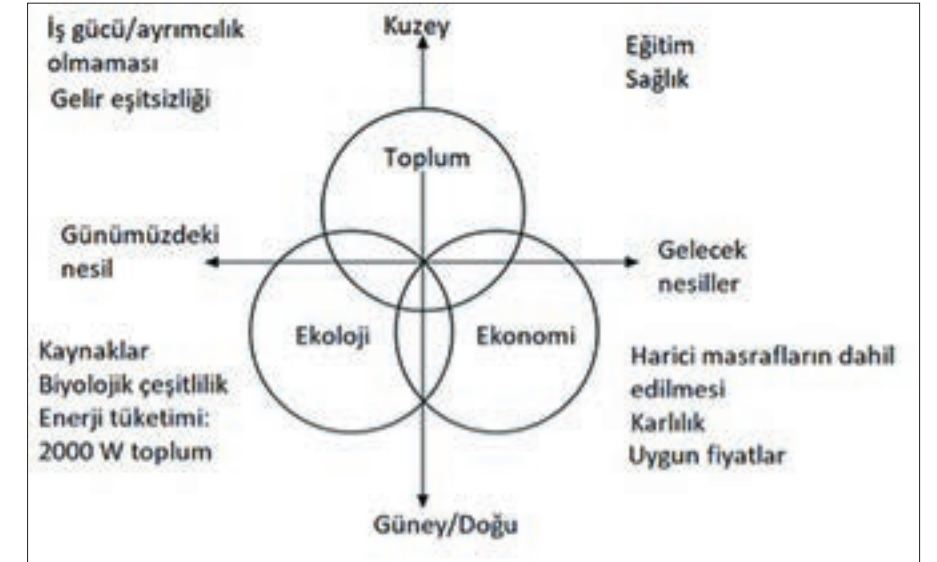
Bu programların amacı giysilerin

çevreye olan etkisini azaltmak. Lif dünyasında da üreticiler sürdürülebilir lif inovasyonları için çalışıyor. Örneğin pamuk açısından bakıldığında, bazı perakendeciler tarafından iyi pamuk BCI (Better Cotton Initiative/İyi Pamuk Girişimi) tercih edilen pamuk haline gelmiş durumda.

Sürdürülebilirliğin üç temel sütunu

İnsanların ve yaşam ortamının (habitat), bugün ve yarın, gerektiği verimli şekilde yaşamlarına

Şekil 2: Sürdürülebilirliğin üç sütununun kesişimi [5].

devam etmelerine izin vermeyi sağlayacak ve koruyacak şartlar, sürdürülebilirlik kapsamı içinde yer alıyor [2]. Ekoloji, ekonomi ve toplum arasındaki bağlantıların analizini, insan davranışlarının anlaşılmasını gerektiriyor [3]. Çevre, ekonomi ve toplum sürdürülebilirliğin üç temel sütununu oluşturuyor [4].

Bu üç temel sütun üzerine dayalı sürdürülebilirliğin sağlanması için her bir sütunun güçlü olması gerekiyor. Ancak toplum ortak bir sorumluluğun farkına varırsa, çevresel koruma

çözüm için entegre bir arayış haline gelirse ve endüstri kirlenmeyi proaktif önlemler ile önlerse başarılı olacaktır. Sürdürülebilirliğin üç sütununun kesişimi Şekil 2'de yer alıyor [5].

Sürdürülebilirliği engelleyenler neler?

Giyim endüstrisi, değişen moda trendlerine bağlı olarak hızlı güncellemelere ve değişimlere maruz kalıyor. Bu değişimde, tüketicilerin sürekli değişen moda talebi de etkili oluyor. Bunun sonucunda, giysi

tedariki, perakendecilerin çok kısa teslim sürelerinde yeni koleksiyonlar sunmasını sağlayan hızlı modanın (fast fashion) çıkmasıyla değişime uğradı. Talepteki önemli artış ve de bu talebin karşılanması, farklı giysilere

kimyasalların aşırı derecede kullanımı.

3. Yenilenemeyen kaynaklar: Enerji kaynakları da dahil olmak üzere, yenilenemeyen kaynakların bitirilmesi. Değerini bilmeme ve

Geri dönüştürülmüş pamuk, polyester ve yün, artık markaların koleksiyonlarında daha çok karşınıza çıkmaya başladı.

sahip olmak amacıyla giysilerin uzaklaştırılmasına bağlı olarak, sürdürülebilirliğin ekolojik ve toplum sütunlarını göz ardı etmiş durumda.

Peki, tekstil ve giysilerin yaşam döngüsünü sürdürülemez kılan meseleler neler?

1. Su: Uygun olmayan ve gereğinden fazla kullanım. Aşırı kullanım. Kirlilik.

2. Kimyasallar: Tarımda pestisit ve herbisitlerin, üretimde toksik

düzenleme olmaması.

4. Atık: Yenilenemeyenlerin geri dönüştürülmesi için sistemler geliştirilmeli. Çok fazlası imha ediliyor.

5. Taşıma: Ucuz iş gücünün kapitalist kullanımından kaynaklanan gereksiz talep, bunu da etik dışı kılıyor.

Adil rekabet ve çalışanlara etik muamele edilmesi meseleleri

de dahil edilirse, bu liste daha da uzayacaktır [6].

Çözüm üretenler

Özellikle son 10 yılda giyim endüstrisi için sürdürülebilir çözümler üretmeye odaklanan perakendeci ve organizasyon sayısında artış görülüyor. Ayrıca, sivil toplum örgütleri, endüstriyi tedarik zincirinin her aşamasında sürdürülebilirliğe ilerlemeye doğru itiyor. Gittikçe daha çok sayıda marka iyi pamuk, organik pamuk, geri dönüştürülmüş pamuk, geri dönüştürülmüş polyester, geri dönüştürülmüş yün veya diğer sürdürülebilir lifleri koleksiyonlarında kullanıyor ve sürdürülebilirlik ışıltı altında değişim ve inovatif yaratıcı tasarımlar için endüstride birlikte çalışıyor.

Şekil 3: BM 2020'nin Sürdürülebilir Gelişme Hedefleri [7].

Şekil 3'de görülen Birleşmiş Milletler 2020 hedefleri, giyim firmalarının da değişim yaratmak için işin içine girdiği bu birleşmenin örnekleri. Bunların arasında uygun fiyatlı ve temiz enerji, sürdürülebilir şehirler ve topluluklar, sorumlu tüketim ve üretim, toprağın üzerinde yaşam, iklim faaliyetleri de sürdürülebilir tekstil ve giyim endüstrisi açısından göze çarpıyor.

Yeni malzemelere bağımlılık

“Yap-kullan-at” modellerini temsil eden doğrusal ekonominin tersi olarak görülen döngüsel ekonomi, insanların yeni malzemelere olan bağımlılığını azaltıyor ve daha az kaynak ile daha fazla ilerleme sağlamayı temel amaç ediniyor.

Döngüsel ekonominin hedefleri arasında ürünleri, bileşenleri ve malzemeleri her zaman en yüksek

yardımcı olan döngüsel ekonomide, uzun sürelilik, yenilenebilirlik, tekrar kullanım, tamir, yükseltme, yenileme, kapasite paylaşımına dayalı iş modelleri söz konusu [9].

Döngüsel ekonomi ürünlerin yaşam döngüsünü uzatarak, malzemelerin, kaynakların ve bütçenin verimli kullanımını sağladığından kurum, firma ve idarelere avantaj sağlıyor. Bu model, doğanın tükenen sınırlı kaynaklarına bağımlı olmayı kaldırmaya yardımcı oluyor ve ekolojinin yükünü azaltıyor. Daha çekici bir pazarda yeni iş imkânlarına olanak sağlıyor, ürün sahipliği ihtiyacını azaltarak, ürün-servis uygulamalarını, ekolojik tasarımı, geri dönüşümü, tekrar kullanım ve onarım opsiyonlarını teşvik ediyor.

Doğrusal ekonomiden döngüsel ekonomiye geçiş aşamasında, avantajların yanı sıra zorluklar

Döngüsel ekonomi, kaynakların ve bütçenin verimli kullanımını sağladığından kurum, firma ve idarelere de avantaj sağlıyor.

fayda ve değer seviyesinde tutmak yer alıyor ve tasarım olarak onarıcı ve rejeneratif (yenileyici) özelliklere sahip [8]. Tekrar üretilmiş enerji için olanak sağlayan, atık önlemeye ve tedarik zincirinde sadece tehlikeli olmayan kimyasallar kullanmaya

yaşanması olasılığı da var. Özellikle, bazı hammadde ve ürün üreten pazarlardaki kayıplar, bazı pazarlardaki istihdam seviyesi üzerine etkileri gibi zorluklarla başa çıkılması için hükümetin stratejiler geliştirmesi gerekiyor [10].

KAYNAKÇA

- [1] The European Apparel and Textile Confederation, Key figures 2015, (2015).
- [2] Url-1 < [https://www.epa.gov/sustainability/learn-about-sustainability#what >](https://www.epa.gov/sustainability/learn-about-sustainability#what%20>), alıntı tarihi 24.09.2016.
- [3] Url-2 < https://www.epa.gov/sites/production/files/2015-05/documents/sustainability_primer_v7.pdf >, alıntı tarihi 24.09.2016.
- [4] Adams, W.M., The Future of Sustainability: Re-thinking Environment and Development in the Twenty-first Century. Cambridge: Report of the IUCN Renowned Thinkers Meeting, 29–31 January 2006. (2006).
- [5] Tobler-Rohr, M.I., Handbook of Sustainable Textile Production. Woodhead Publishing Limited. Cambridge, U.K. (2011).
- [6] R.S. Blackburn, Sustainable Textiles, Life Cycle and Environmental Impact, Woodhead Publishing, United Kingdom, (2009).
- [7] Url-4 < <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/> >, alıntı tarihi 20.09.2016.
- [8] Ellen MacArthur Foundation, Towards the Circular Economy Report Vol. 1. United Kingdom, (2013).
- [9] Accenture. Circular Advantage – Innovative Business Models and Technologies to Create Value in a World without Limits to Growth. https://www.accenture.com/t20150523T053139_w_/us-en/_acnmedia/Accenture/Conversion-Assets/DotCom/Documents/Global/PDF/Strategy_6/Accenture-Circular-Advantage-Innovative-Business-Models-Technologies-Value-Growth.pdf (2014), alıntı tarihi 1.09.2016
- [10] European Environment Agency. Circular economy in Europe, Developing the knowledge base. EEA Report. No 2/2016. <http://www.eea.europa.eu/publications/circular-economy-in-europe> 'dan alıntılama. (2016), alıntılama tarihi 20.09.2016

AR-GE DESTEKLERİNİ KAÇIRMAMAK İÇİN...

Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası üyeleri için Teknik Tekstiller Araştırma ve Uygulama Merkezi işbirliği ile verilen Ulusal Proje Destekleri Eğitimi'nde Ar-Ge desteği almak için önemli noktaların altı çizildi.

Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası üyeleri için Teknik Tekstiller Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin (TEKSMER) işbirliği ile Ulusal Proje Destekleri Eğitimi, 13 Mart 2018'de sendikamızda gerçekleşti.

Eğitim, Ar-Ge Projeleri Destek Programları ve bu programlara ön kayıt, başvuru ve formların hazırlanması ile söz konusu destek programları için teknik formların oluşturulması başlığında iki bölümden oluştu. İlk bölümü, TEKSMER'de uzman, kimya mühendisi Simla Şahin, ikinci

bölümü ise Dokuz Eylül Üniversitesi Tekstil Mühendisliği Bölümü Yrd. Doç. Dr. Bengi Kutlu anlattı.

Hali hazırda 30'u aşkın üyesi bulunan TEKSMER'in üye sayısı, tekstil Ar-Ge merkezlerinin sayısının artmasıyla paralel olarak artış gösteriyor. Türkiye'de 827 adet Ar-Ge merkezi yer alıyor. Bunların yüzde 7'sini de tekstil sektörüne ait merkezler oluşturuyor.

Ar-Ge desteklerini nasıl takip etmeli?

Ülkemizde Ar-Ge faaliyetlerine dönük pek çok destek bulunuyor. Eğitim, bu destekleri de kapsıyor.

Hali hazırda Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, TÜBİTAK ve KOSGEB, Ar-Ge faaliyetlerine ulusal destekler veriyor.

Bakanlıkların yayınladığı destek programları genellikle belli dönemlerde, belli süreleri kapsayan çağrılı programlar. Dolayısıyla, yayınlanma durumlarının takip edilmesi gerekiyor.

TÜBİTAK Destek Programları

TÜBİTAK da hem ulusal hem de uluslararası proje destekleri veriyor.

Dört ana başlıkta sınıflandırılan TÜBİTAK'ın Ar-Ge ve Yenilik Programları şöyle:

Girişim Başlangıcı:

- 1503 Proje Pazarları (2001)
- 1514 Girişim Sermayesi Destekleme Programı (2012)
- 1513 Teknoloji Transfer Ofisleri Destekleme Programı (2012)
- 1512 Bireysel Girişimcilik Aşamalı Destek Programı (2012)
- 1602 TÜBİTAK Patent Destek Programı (2014)

Ar-Ge ile Tanışma

- 1505 Üniversite Sanayi İşbirliği Destek Programı (2012)

Ar-Ge Başlangıç/Ar-Ge

- 1507 KOBİ Ar-Ge (2007)
- 1501 Sanayi Ar-Ge (1995)
- 1511 Öncelikli Alanlar Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Projeleri Destekleme Programı (2012)

Uluslararası Ar-Ge

- HORIZON 2020
- Eureka
- Uluslararası İkili ve Çoklu İşbirlikleri
- 1509 Sanayi Ar-Ge (2007)

Söz konusu desteklerin kapsamını, yeni bir ürün ya da süreç geliştirmek, mevcut ürün ya da sürecin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi oluşturuyor.

KOSGEB destek programlarını TÜBİTAK destek programlarından ayıran en önemli fark, KOSGEB'in, yalnızca KOBİ'ler için destekte bulunması. Bir diğer fark da destekleme oranlarının bölgesel olarak farklılık göstermesi.

ETİ TÜRKİYE PLATFORMU'NDA GÜNDEM YOĞUN

Avrupalı satınalma gruplarının talebi üzerine oluşturulan Etik Ticaret Girişimi Türkiye Platformu'nun yıllık toplantısı geniş bir katılımı İstanbul'da gerçekleştirildi. Suriyeli işçilerin durumundan tekstil ve hazır giyim sektörünün "aşırı denetim" odaklı sıkıntılarına gündem yoğunluğu.

Türk tekstil ve hazır giyim sektöründe Suriyelilerin ve çocuk işçilerin istihdamına ilişkin sorunların ele alınması için, -çoğunluğu İngiliz olmak üzere- Avrupalı satınalma gruplarının talebi üzerine 2016 yılında Etik Ticaret Girişimi (ETI) Türkiye Platformu oluşturuldu. ETI Türkiye Platformu'nun faaliyetleri İngiltere Dışişleri Bakanlığı tarafından finanse

edildi. ETI Türkiye Platformu Steering Committee (İcra Komitesi) ve üç çalışma grubu (İşyerinde Sosyal Diyalog, Satınalma Pratikleri, İnsan Hakları ve Şikayet Mekanizması) olarak faaliyet gösteriyor. Steering Committee'de İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri (İTKİB), Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği (TGSD), markalar (H&M vb.) ve Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri

Sendikası (TTSİS) yer alıyor.

ETI Türkiye Platformu'nun yıllık toplantısı 27 Mart 2018'de İstanbul'da gerçekleştirildi. Toplantıya, ETI İcra Direktörü Peter McAllister, İngiliz program yöneticileri, uluslararası örgütlerden Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Uluslararası Göç Örgütü (IOM) temsilcileri, İŞKUR temsilcisi, meslek örgütlerinden İTKİB ve TGSD temsilcileri, H&M, Inditex, Next,

Assos, C&A, Tesco, Bonmarché, Tchibo gibi markaların CSR (kurumsal sosyal sorumluluk) departmanları, sivil toplum kuruluşları (United Work, Mülteci Destek Derneği gibi) ve TTŞİS temsilcileri katıldı.

Aşırı denetim yükü

Ayrıca, sendikamızın çağrısı üzerine üyemiz BOSSA'nın yöneticileri, tüm yasal yükümlülükleri yerine getiren ve toplu iş sözleşmesi ile çalışanlarına ilave haklar sağlayan tekstil üreticilerinin maruz kaldığı çok sayıda denetim uygulamasının yarattığı sıkıntıları ve getirdiği yükü, H&M ve Inditex temsilcilerinin de bulunduğu panelde açıkça dile getirdiler. Sendikamız, markaların denetim uygulamalarında sendikali işyerlerine pozitif yaklaşım uygulanması beklentisini vurguladı. Ayrıca, sendikamızın üyelerine yönelik olarak uygulamakta olduğu dört ana başlık altında toplam 348 eğitim hakkında bilgi verdi.

Yeni kararlar

Toplantının ilk bölümünde ETİ Türkiye program yöneticisi Kadir Uysal, platformun yapısı, işyerinde sosyal diyalog, satınalma uygulamaları, iş dünyası ve insan hakları konularındaki çalışmaları

hakkında bilgi verdi.

“Sosyal Diyalog: İnsana Yakışır İş ve Kapsayıcı Büyüme, Global Gündem ve Türkiye Deneyimleri” ve “Suriyeli İşçiler ve Tedarik Zincirinde Şeffaflık: Krizden Kurumsal Desteğe” başlıklı iki panelde mevcut sorunlar ele alındı ve tüm paydaşların ortak fikriyle geleceğe yönelik pozitif önerilerde bulunuldu.

ETİ isminin kaldırılıp sadece ihracatçıların değil, yurtiçi piyasaya üretim yapanların ve ilgili devlet kurumlarının da dahil olacağı “Türkiye Etik Ticaret Platformu” adı altında faaliyet gösterecek

TTŞİS, markaların denetim uygulamalarında sendikali işyerlerine “pozitif yaklaşım” beklentisini vurguladı.

bir girişime ihtiyaç olduğu fikri benimsendi.

Ayrıca, bu girişime şimdiye kadar markaların kurumsal sosyal sorumluluk departmanlarının katıldığı, ancak asıl önemli olan satınalma (buying) organizasyonlarının platforma çekilmesi gerektiği vurgulandı.

ILO temsilcisi Nejat Kocabay da teşvik mekanizması ihtiyacı konusunda gelecek ay başlayacak bir pilot çalışma hakkında bilgi

verdi. Bu çalışma, işyerinin toplam çalışan sayısının yüzde 10'una kadar olan Suriyeli işçilerin SGK primlerinin, 6 aylık bir süre teşvik edilmesini öngörüyor.

ETİ Türkiye Platformu’nun geleceği

Son olarak, ETİ Türkiye Platformu’nun geleceği hakkında bir workshop düzenlendi. Sosyal diyalog, Suriyeli işçiler ve genel konularda üç ayrı grupta görüşler oluşturuldu.

Sosyal diyalog alanında paydaşların bir araya gelerek düzenli toplantıların daha sık yapılması önerildi, eğitimlerin sadece işçileri

değil, ailelerini de kapsayacak şekilde olması gerektiği, işyerlerinde şikâyet mekanizmasının daha verimli hale getirilmesi gibi sonuçlar çıkarıldı.

Suriyeli işçiler konusunda, çalışma izinleri ve seyahat özgürlüğü gibi sorunların giderilmesi ihtiyacı belirtildi.

Üçüncü grupta ise yeni gelişen eğilimler ve ihtiyaçlar konusunda Better Buying organizasyonu örnek gösterildi.

İYİ PAMUKTA 2017’YE BAKIŞ

İyi Pamuk Uygulamaları Derneği’nin Genel Kurul Toplantısı’nda Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası, yönetim kurulu asil üyeliğine seçildi. Toplantıda sunulan faaliyet raporu doğrultusunda, “Better Cotton”daki yerli ve yabancı hedefler de ele alındı.

İyi Pamuk Uygulamaları Derneği (İPUD) Genel Kurul Toplantısı, 26 Mart 2018’de İstanbul’da gerçekleştirildi. Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası Genel Sekreter Yardımcısı Mehmet Levent Oğuz da toplantıya katıldı.

Türkiye genelinde 80 üyesi bulunan İPUD’un Genel Kurulu’nda sendikamız, iki yıllığına yönetim kurulu asil üyeliğine seçildi. Ayrıca, İstanbul Hazırgiyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği, İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği, Adana Ticaret Borsası, Ege Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği,

İzmir Ticaret Borsası, Ulusal Pamuk Konseyi gibi kurumlar da yeni dönem yönetim kurulu asil üyeleri arasında yer alıyor.

2013 yılından bu yana faaliyet gösteren İPUD, sürdürülebilir pamuk üretimi konusunda dünyada önemi artan “Better Cotton” (İyi Pamuk) lisanslı pamuğu ülkemizde üreterek, pamuk üretimini çevresel, ekonomik ve sosyal anlamda sürdürülebilir kılmak ve Türkiye’nin sürdürülebilir pamukta dışa bağımlılığını azaltmak için çalışmalar yapıyor.

Pamuk üretiminin çevre ve insan üzerindeki olumsuzluklarını

en aza indirmek için Better Cotton Standardı, Better Cotton Initiative (BCI) tarafından geliştirilmişti. BCI, 2010 yılından bu yana dünyada Better Cotton Standardı’nda pamuk üretilmesine katkıda bulunuyor.

Toplantıda sunulan İPUD 2017 faaliyet raporuna göre, 2016 yılı ile beş kıtada 23 ülkede üretilen Better Cotton, dünya pamuk üretiminin yüzde 14’ünü oluşturuyor. Bu oranın 2020 yılında yüzde 30 olması hedefleniyor. Türkiye’de ise 2017 yılında Better Cotton üretimi toplam pamuk üretiminin yüzde 5’ini oluşturuyor.

TOBB Türkiye Tekstil Sanayi Meclisi toplandı SORUNLARA İVEDİ ÇÖZÜMLER

İstanbul'da toplanan TOBB Türkiye Tekstil Sanayi Meclisi'nde, tekstil sektörünün problemleri üzerine çözüm üretilirken, ek vergi uygulaması ve AB'nin üçüncü dünya ülkeleriyle yapacağı serbest ticaret anlaşmaları üzerine de fikir alışverişi yapıldı.

TOBB Türkiye Tekstil Sanayi Meclisi toplantısı 23 Mart 2018 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti. Toplantıya üst düzey sektör temsilcileri, sivil toplum örgütleri ve Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası Yönetim Kurulu üyeleri Nevzat Seyok, Ali Osman Kilitçioğlu ve Genel Sekreter Yardımcısı Mehmet Levent Oğuz katıldı.

Meclis Başkanı Abdulkadir Konukoğlu başkanlığında gerçekleşen toplantıda, tekstil sektörünün mevcut problemleri üzerine fikir alışverişinde bulunuldu ve çözümler üretildi. Ayrıca Meclis Danışmanı Atilla Bağçuvan, Türkiye İstatistik Kurumu verileri ile hazırladığı sunumda, tekstil sektörünün 2017 yılına ait dış ticaret

performansını değerlendirdi.

Toplantı gündeminin önemli konularından biri de ek vergi uygulamasıydı. Ek vergi uygulaması ile 2011-17 yılları arasında, ek vergi uygulanan tekstil ürünleri ithalatından, Hazine'ye 4.9 milyar dolar gelir sağlanmış olduğu belirtildi. Uygulamayla ilgili olarak, özellikle bazı Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu'ndaki (GTİP) pamuk ve suni ipliklerin uygulama kapsamına alınması, dokuma ve konfeksiyon için ilave gümrük vergisinin artırılması, ülke gruplarına göre farklılık gösteren ek vergi oranlarının tek bir oran olarak belirlenmesi gibi talepler bildirildi.

Toplantıda ayrıca, TOBB Sanayi Odaları'nca verilen "Yerli Üretici/ Yerli Malı Belge" düzenleme ve

takip yönetmeliğinin düzenlenmesi, prosedürü ve denetimi konusunda tartışıldı.

Son olarak, Avrupa Birliği'nin üçüncü dünya ülkeleri ile yapacağı serbest ticaret anlaşması kapsamının Gümrük Birliği kriterleri göz önünde bulundurularak ve yerli sektörün görüşleri ile ikili görüşmelerde ülkemizin etkin bir rol alması gerektiği vurgulandı.

Euratex gündeminden...

Brüksel'de yapılan Avrupa Tekstil ve Hazır Giyim Konfederasyonu (Euratex) Yönetim Kurulu/ Genel Müdürler toplantısında uzun vadeli AB ticaret politikalarından kimyasallarla ilgili geniş çaplı kısıtlama taleplerine güncel gelişmeler ele alındı.

Avrupa Tekstil ve Hazır Giyim Konfederasyonu (Euratex) Yönetim Kurulu/ Genel Müdürler Toplantısı, 8-9 Mart tarihlerinde Belçika'nın başkenti Brüksel'de gerçekleştirildi. Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası Yönetim Kurulu Üyesi Kenan Koç, Danışma Kurulu Üyesi Harun Tavaşi ve Genel Sekreter Yardımcısı Mehmet Levent Oğuz da toplantıya katıldı. Toplantıda üzerinde durulan konular; ticaret politikasındaki gelişmeler, Brexit süreci ve Birleşik Krallık Moda ve Tekstil Birliği'ydi. Bu başlıkların detaylarına kısaca bakalım.

1. Ticaret politikaları gözden geçirilecek

■ Uzun vadeli AB ticaret politikasına odaklanmak üzere Avrupa Komisyonu Ticaret Genel Müdürlüğü, Ticaret Üst Düzey Uzman Grubu kuruyor. Euratex Ticaret ve Sanayi Direktörü de gruba davet edildi.

■ Brezilya'daki Tekstil ve Hazır Giyim Sanayi Birliği (ABIT) ve Arjantin'deki Tekstil Sanayi Birliği (FITA) ile yapılan AB-Mercosur (Güney Amerika Ortak

Pazarı) müzakereleri üzerinde duruldu. Müzakereler, ortaklaşa imzalanan ve Avrupa Komisyonu'na sunulan sanayi anlaşmasına ile sonuçlandı.

■ Industry4Europe Koalisyonu, uzun vadeli AB sanayi stratejisi üzerinde çalışıyor. Koalisyonun eş-raportörü Euratex, bir sonraki AB Komisyonu

için güçlü bir sanayi politikası zemini hazırlıyor.

2. Brexit süreci

Euratex'in, İngiltere'nin AB'den ayrılık sürecindeki önerileri:

■ Brexit Çalışma Grubu'nda, menşé kuralları, çevre düzenlemelerinin etkisi gibi spesifik teknik konular üzerinde çalışmaya devam etmek.

■ İngiltere ile ilgili işlerin önemini değerlendirmek için farkındalığı artırmak ve şirketleri teşvik etmek için bir endüstri anketi üzerinde çalışmak.

3. Birleşik Krallık Moda ve Tekstil Birliği (UKFT)

■ Tekstil ve moda endüstrisinin İngiltere hükümeti tarafından öncelikli bir sektör olarak tanımlanması da toplantının gündem maddeleri arasındaydı.

Toplantıda ayrıca, sürdürülebilir iş konusundaki önceliklerin gözden geçirilmesi üzerine duruldu. Euratex özellikle, AB tarafından neredeyse tamamen kabul edilmiş kimyasallar üzerine geniş çaplı bir kısıtlama talep ediyor.

SÜPER KAHRAMAN OLMAYA HAZIR MISINIZ?

İki Türk bilim insanı; İTÜ Tekstil Teknolojileri ve Tasarımı Fakültesi Araştırma Görevlisi Özgür Atalay ve Marmara Üniversitesi Teknoloji Fakültesi Tekstil Mühendisliği Öğretim Üyesi Dr. Aslı Atalay, giyilebilir sensör teknolojisinde şimdiye kadar karşılaşılan tüm sorunları çözen bir çalışmaya imza attı. Harvard Üniversitesi'nde yaptıkları çalışmalarla ses getiren bilim insanlarından Özgür Atalay ile konuştuk.

İki genç Türk bilim insanı, tekstil alanında çığır açacak bir yeniliğe imza attılar. İTÜ Tekstil Teknolojileri ve Tasarımı Fakültesi Araştırma Görevlisi Özgür Atalay ve Marmara Üniversitesi Teknoloji Fakültesi Tekstil Mühendisliği Öğretim Üyesi Dr. Aslı Atalay, Harvard Üniversitesi'nde yaptıkları doktora sonrası çalışmalarda, vücut yapısına uyumlu, yüksek uzama ve esneme yapısına sahip giyilebilir sensör teknolojisi geliştirdiler.

Felçli hastalara hareket kabiliyeti sağlamaktan sağlık kontrolüne ve spor eğitimine pek çok alanda kullanım potansiyeli olan bu yeniliği Özgür Atalay'a sorduk.

Dr. Aslı Atalay ve Özgür Atalay

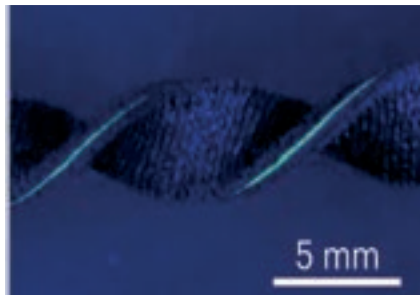
Dr. Aslı Atalay ile Harvard Üniversitesi'nde doktora sonrası çalışmalarınız sırasında vücut yapısıyla uyumlu, giyilebilir sensör teknolojisi geliştirdiniz. Çalışmanız çok da ses getirdi. Bu nasıl bir teknoloji? Tekstile nasıl uygulanıyor?

Geliştirdiğimiz, bir akıllı tekstil ürünü. Akıllı tekstiller veya elektronik tekstiller, insan vücudu ve çevresel uyarılara cevap verebilen esnek tekstil yapıları. Artık elektronik tekstillerin algılama kapasitesini, özellikle insan vücudunun bazı fizyolojik parametrelerinin ölçülmesi için kullanabiliyoruz. Bu parametreler genel olarak solunum sayısı, vücut sıcaklığı, kalp ritmi olarak gruplandırılabilir. Bunların yanı sıra insan vücudunun eklem hareketleri de elektronik tekstiller sayesinde gözlemlenebiliyor. Bu sayede alınan geribildirim, insan vücut kinematiğini anlamak ve bu bilgiyi giyilebilir robotların optimizasyonu ile çeşitli kontrol mekanizmaları oluşturmak için kullanabiliyoruz. Dolayısıyla geliştirilen tekstil bazlı yumuşak sensörlerin insan hayatını kolaylaştıracak giyilebilir

Türk bilim insanlarının geliştirdiği akıllı tekstil ürünü.

sistemlerdeki öneminin büyük olacağı açık. Bizim yapmış olduğumuz çalışmaya gelirsek; ürettiğimiz sensör teknolojisi, iletken kumaş yapılarının silikon bazlı, elektriği iletmeyen bir materyalle ayrılması ve bu doğrultuda kapasitif bazlı (iletken-iletken olmayan malzemeleri algılayan teknoloji), esnek, uzayabilen yapıların üretilmesine dayanıyor. Üretilen sensörler, insan

vücut hareketlerinin ölçümünde ve yumuşak robotik giyilebilir yapılarda kullanılıyor. Çalışmanın en önemli adımı, geliştirilen üretim teknolojisiyle bir defada, çok ucuz maliyetle, birden çok miktarda yumuşak sensörün üretilmesi. Çalışma prensibine gelecek olursak, sensör yapısı uzama ve basınç etkisi altında lineer ve tekrarlanabilir bir şekilde kapasitans (bir cismin elektrik yükü depo etme yeteneği) değerini değiştiriyor.

Peki, böyle bir çalışma yapmak nereden aklınıza geldi? Sizi bu alana yönelten temel sorunuz neydi?

Aslında bu, bizim bu alanda gerçekleştirdiğimiz ilk çalışma değil. Ben ve Aslı Atalay giyilebilir sensörler konusunda yaklaşık 10 yıldır

çalışıyoruz. Birimiz İTÜ, diğeri Marmara Üniversitesi adına bu alanda master ve doktora yapmak üzere yurtdışına gönderildik ve 2014 yılında Manchester Üniversitesi'nden "doktor" unvanı olarak yurda döndük. Türkiye'de kendi üniversitelerimizde bir yıl görev yaptıktan sonra doktora ertesi çalışmalar yapmak için ABD'ye, Harvard Üniversitesi'ne gittik. Orada da ilgi odağımız giyilebilir sensörler oldu.

Geliştirdiğiniz sensörler nasıl bir fark yaratacak?

Tekstil bazlı algılama teknolojisi, farklı yapıdaki ve tipteki sensörleri kapsamasına rağmen, bizim çalıştığımız uzama sensörleri daha farklı. Bu sensörler giyilebilir sağlık durumu izleme, robotik sistemler, vücut kinematiği analizi ve spor eğitiminde önemli yer tutuyor. Çünkü geleneksel yapıdaki uzama sensörlerinin çok düşük uzama seviyelerinde (mikro seviyelerde) çalışması, yüksek uzama ve esneme seviyelerine gerek duyulan

bu tür tekstil uygulamalarında kullanılmalarını imkânsız kılıyor. Bu nedenle, biraz önce saydığım tüm uygulama alanları için tekstil yapılı uzama sensörleri, sistem açısından kritik bir öneme sahip.

Bunun dışında, elektro-tekstil yapısının algılama özelliğine sahip kısmı da tekstil ürününe benzer mekanik ve fiziksel özellikler gösterdiği için yapının konfor özelliği, sert elektronik parçalar kullanılan sistemlere göre önemli ölçüde artıyor. Bir diğer önemli nokta da yıkanabilme özelliğine sahip olması. Algılama bölgesi de tekstil yapılı olduğu için yıkamasında bir sakınca yok. **Seri üretim mümkün olacak mı?** Üretilen sensörlerin seri üretimi, performans devamlılığı ve düşük maliyetle kolayca üretimi mümkün. Yani giyilebilir sensör teknolojisinde şimdiye kadar karşılaşılan tüm sorunları çözen bir çalışma bu.

SERVİSTE UNUTULAN ÇOCUK SENDROMUNA SON

Kimlerin kullanacağını düşünerek tasarladınız?

Üretilen sensörler geri bildirimin gerekli olduğu her alanda kullanılabilir. Bundan sporcular, normal bireyler, eğlence, medikal sektörü yararlanabilir. **Bu sensörler tam olarak neler yapıyor? Ne işe yanyorlar?** Mekanik etkiyi elektriksel çıktı olarak veriyor. Yani vücut hareketleri sonucu sensörde bir elektriksel değişim oluyor. Biz de bu elektriksel değişim ile vücut hareketleri arasında bir

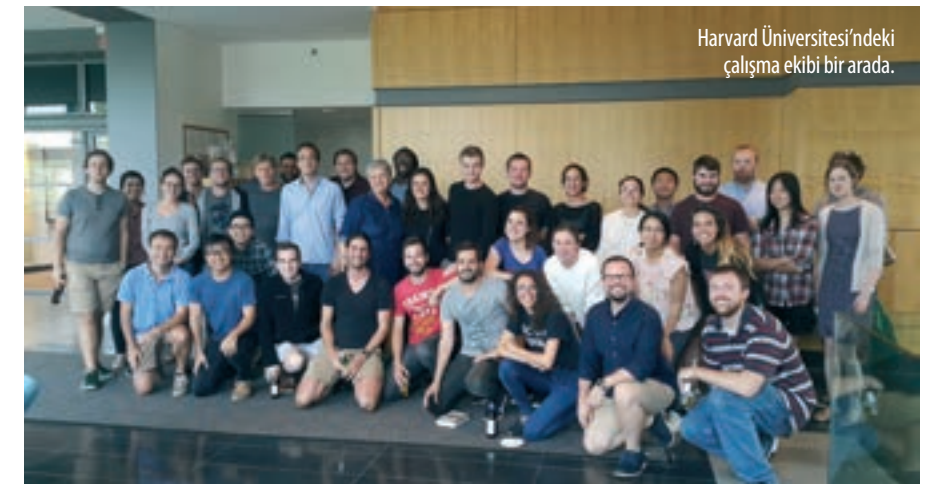
korelasyon bularak, bu değişimleri gözlemleyip kaydedebiliyoruz. Sensör ayrıca diğer yüzeylerle etkileşimimizde de kullanılabilir. Örneğin; sensörümüzü basınç sensörü olarak kullandığımızı ve bu sensör yapısını okul taşıtı koltuklarına entegre ettiğimizi düşünelim. Buradaki sensör bize koltukta oturan olup olmadığının bilgisini verebilir. Cep telefonu uygulaması geliştirip bu bilgiyi oraya yollayabiliriz. Böylelikle okul taşıtlarında unutulmuş çocukların önüne geçebiliriz.

Vücutla nasıl uyum sağlıyor? Sağlığa zararlı olma ihtimali var mı? Biliyorsunuz uzmanlar cep telefonlarını bile vücudumuza yakın taşımamamız gerektiği konusunda uyarıyorlar.

Bu sensörlerin vücuda zararlı olma ihtimali yok. Şöyle ki, sensör yapısı gümüş kaplı kumaş ve silikon malzemeden oluşuyor. Sensörlerin zararlı olması bir yana, gümüş kaplı kumaşlar anti-bakteriyel özellikleri nedeniyle ayrıca tercih ediliyor.

Bu alanda farklı çalışmalar da var bildiğim kadıyla. Mesela Google'ın Project Jacquard'ı gibi. Sizin çalışmanızın diğerlerinden farkları neler?

Aslında dünya genelinde özellikle Avrupa ve ABD özelinde bu konuyla ilgili çalışmalar çok yoğun bir şekilde devam ediyor. Bizim geliştirdiğimiz teknoloji güvenilir sonuçlar veren sensörlerin istediğimiz miktar, şekil ve ebatla kolay ve hızlı bir şekilde üretilmesine olanak verdi.

Harvard Üniversitesi'ndeki çalışma ekibi bir arada.

ARANAN KATMA DEĞER BULUNDU MU?

Üretimi konusunda herhangi bir girişiminiz oldu mu? Üretici firmalardan sizinle temasa geçenler var mı?

Akademiden beraber proje yapmak isteyenler çıktı ve bu alanda işbirliklerimiz oluşmaya başladı. Size şöyle söyleyebilirim: Üretmiş olduğumuz sensöre benzer bir ürün,

Bununla ilgili öncelikle şu bilgiyi vereyim: Özellikle son 10 yılda gerek Avrupa Birliği projeleriyle (Myheart, ProeTEX, Stella, Biotex, Harken), gerekse bazı özel sektör kuruluşlarının katkılarıyla akıllı tekstillerin gelişimi ve üretimi için yoğun bir faaliyet içerisine girilmiş durumda. Bu yoğun çaba, sektörlere ilgili rakamlara da yansıyor. Transparency Market Research tarafından hazırlanan

endüstrisinden sonra ikinci sırada geliyor. Tekstil ve konfeksiyon sektörünün ihracat içerisindeki güçlü konumunu koruması ve artırması için katma değeri yüksek ürünlere ihtiyacı var. Bu tarz ürünlerin geliştirilip üretilmesi ise geleneksel tekstil ve konfeksiyon ürünlerinin üretiminden farklı olarak yoğun bir Ar-Ge sürecine gereksinim duyar. Bu alanda yapılacak yatırımların ve çalışmaların, hem bu alanda yetişmiş

“Tekstil ve konfeksiyon sektörünün ihracat içindeki güçlü konumunu koruması ve artırması için katma değeri yüksek ürünlere ihtiyacı var.”

yurtdışında yaklaşık 1000 dolardan satılmakta. Yurtdışındayken birkaç yabancı firma temasa geçti, ancak yurda döneceğimiz için bu konuyla ilgilenemedik.

Giyilebilir sensör teknolojisinin geleceği hakkında ne düşünüyorsunuz?

rapora göre, giyilebilir elektroniklerin pazar büyüklüğü 2014 yılında 700 milyon dolar civarındayken, 2023 yılında 7 milyar 730 milyon dolara çıkması bekleniyor. Ülkemiz tekstil ve konfeksiyon sektörü, 2016 yılı verilerine göre yıllık 16 milyar 965 milyon dolarlık ihracatla otomotiv

insan gücüne hem de ortaya çıkacak olan sonuçların sanayiyle paylaşılıp katma değeri yüksek ürünlerin geliştirilmesine katkı sunacağı yadsınamaz. **Sonunda hepimiz birer süper kahramana dönüşecek miyiz?** Biliyorsunuz, Aslı Atalay ile

doktora sonrası çalışmalarımız sırasında Harvard Üniversitesi'nde bulunduk. Buradaki çalışmalar, insan vücudunun dayanıklılığını artırmak ve fiziksel engeli bulunan kişilere hareket kabiliyetini geri kazandırmak amacıyla giyilebilir yumuşak dış iskeletler (giyilebilir robotlar) yaratmaya yoğunlaşmıştı. Geliştirilen bu sistemler özellikle omurilik hasarı olan hastaların tekrar yürümesine veya el ve omuz fonksiyonlarını yeniden kullanmalarına yardımcı olmayı amaçlamıştı. Ama tabii bu çalışmalar, sağlıklı bireylerin performansını artırmaya yönelik olarak da düşünülebilir. Bundan dolayı süper kahramanların bugün olmasa da, yakın gelecekte görülmesi kuvvetle muhtemel.

Ben de İstanbul Teknik Üniversitesi'ndeki çalışmalarına bu yönde devam ediyorum. Şunu açık yüreklilikle söyleyebilirim ki, Türkiye'ye döndükten sonra üniversitemizde çalışmalarımı sürdürebilmek için gerekli işbirliğini ve gerekli ortamı buldum. Kimbilir, süper kahramanları belki ilk biz yaratınız.

Harvard Üniversitesi'nde insan vücudunun dayanıklılığını artırmak ve fiziksel engeli bulunan kişilere hareket kabiliyetini geri kazandırmak amacıyla yoğun çalışmalar sürdürülüyor. Burada görülen giyilebilir robotlar da bu yeni teknolojiler arasında.

Sıradanlıktan uzak HANDE ÇOKRAK TAVILOĞLU

Kumaşı ve kullandığı aksesuarları bir iddiaya dönüştüren tasarımcı Hande Çokrak Taviloğlu, yarattığı kadını şöyle tanımlıyor: “Sıradanlıktan uzak olmaktan mutlu olan bir kadın...”

Hande Çokrak Taviloğlu

Tasarımları dünyanın en önemli mağaza zincirlerinde satılan tasarımcı artık Mudo'nun da kreatif direktörü. Hande Çokrak Taviloğlu, Türkiye'nin en genç ve yetenekli tasarımcılarından. London College of Fashion'da aldığı moda eğitimi sonrası aktüel ve genç bir dünya markası yaratma fikriyle yola çıkıyor ve 2011'de 'Maid in Love' markasını kurup sonraki yıl Paris'te düzenlenen Who's Next Fuarı'na katılarak yurtdışına ilk adımını atıyor. Kısa zamanda tahmin edilenden fazla yol alan ve katıldığı fuarlarda dikkatleri iyice üzerine çeken Maid in Love, dünyanın en önemli mağaza zincirlerinden biri olan Amerika Urban Outfitters mağazalarında satışa sunuluyor. Who's Next 'Paris Capitale De La Creation' Yılın Tasarımcısı ödülünün de sahibi tasarımcı, Fransa'da Dior ve Chanel gibi dünyaca ünlü markaların sponsorluğunda düzenlenen Mediterranean Fashion Prize organizasyonu tarafından desteklendi. Taviloğlu, daha fazla insana ulaşabilme düşüncesi ile ilk işbirliğini 2015 İlkbahar/Yaz ve 2015-16 Sonbahar/Kış sezonlarında Türkiye'nin önde gelen hazır giyim markalarından Mudo ile gerçekleştirdi. Genç tasarımcı son olarak 2017-18 sezonları için Mudo bayan koleksiyonlarının kreatif yöneticiliğini üstlendi. Yıldızı gün geçtikçe parlayan Taviloğlu ile kariyerini ve moda dünyasındaki planlarını konuştuk.

Hande Çokrak Taviloğlu defilelerinde podyuma parlak renkler hâkim.

Tasarım serüveni nasıl başladı sizin için?

Hayatımın her noktasında sanata ilgim vardı. Fakat lisede Güzel Sanatlar'a hazırlanırken modayla ilgili bir dalda ilerlemek planlarımın arasında yoktu. O zamanlar aklımda heykel veya seramik dallarına yönelmek vardı, ama tabii moda da hayatımın içindeydi. Bir arkadaşımın tavsiyesi ile spontane bir şekilde Londra'ya gidip London College of Fashion'a başvurdum ve kabul edildim. Sonrası ise çorap söküğü gibi geldi.

Kendi markanızı kurma fikri nasıl gelişti?

Hiçbir zaman çok hırslı biri olmadım fakat bu yolda hedeflerime ulaşmak için doğru adımlar attım ve hep çok çalıştım. Kendi tarzımı, hayata bakış açımı, özgür ruhumu tasarımlarıma yansıttığım bir marka oluşturmak istedim. Maid in Love markasıyla kendimi ifade etmeyi başarabildiğimi ve insanlarla iletişim kurduğumu düşünüyorum.

Marka yaratmak komplike bir süreç. “Acaba yapabilecek miyim?” tedirginliği yaşadınız mı?

2011 yılında ilk koleksiyonumu hazırlarken kendimi doğru ifade etme konusunda korkularım vardı. Kendime ve markama olan inancım zamanla oturdu. Bu durum ortaya çıkan işlere de yansımış. İlk koleksiyonlarıma baktığımda daha çekimser adımlar attığımı görebiliyorum.

Maid in Love mesaj kaygısı olan bir isim mi? İngilizce olmasının yurtdışında avantajları var mı?

Markamı sadece Türkiye'de değil, dünyada konumlandırma hedefim vardı. İngilizce bir ismin yeni doğan bir marka için daha akılda kalıcı olacağını biliyordum. 'Love' (sevgi) gibi güçlü bir kelimenin de marka isminde yer almasını istedim. “Maid in Love” hem markanın espri anlayışını yansıtmış oldu hem de herkesin kolayca hatırlayacağı bir isim oldu.

Kumaşı yurtdışından alıyor

Koleksiyonlarınızın hemen algılanan bir çizgisi var. Çizdiğiniz kadının kimliğinden bahseder misiniz?

Farklı, iddialı olmayı seven, renkli ve genç ruhunu tarzına yansıtabilen,

sıradanlıktan uzak olmaktan mutlu olan bir kadın, diye tanımlayabilirim. **Renkli, baskılı kumaşlar giymekten çekinmeyen bir kadın... Bu kumaşları nereden temin ediyorsunuz?**

Türkiye'de daha çok hazır giyime yönelik kumaşlar bulabiliyorum. Lüks markalara yönelik, değişik karışımli, farklı kumaşlar getiren mümessillikler var, fakat onlar da yurtdışından yüksek vergilerle ithal ediyor. Böyle olunca kumaş seçimimi çoğunlukla yurtdışından, Paris'ten yapıyorum. Genellikle koleksiyonuma özel çizilen canlı renklerdeki grafikleri koton ağırlıklı kumaşlara bastırıyorum ve sezonun trendlerine göre seçtiğim farklı ithal kumaşlarla karıştırıyorum. Şerit, püskül, boncuk gibi aksesurlar koleksiyonlarımin en önemli tamamlayıcıları.

Gelişen teknoloji tasarım süreçlerinizi etkiliyor mu?

Artık markaların çoğu iletişimlerini teknolojik kumaşlar üzerinden yapıyor. Su geçirmeyen, ısı tutan, terletmeyen kumaşlar vs. Çizim ve baskı alanında da teknolojinin nimetlerinden bolca faydalanıyoruz. Benim bu işteki en büyük heyecanım da bu zaten;

modadaki bitmeyen değişimin bir parçası olmak. Teknolojinin sektöre kattıklarından hayli memnunum ve getireceği daha pek çok yeniliği de heyecanla bekliyorum.

Moda haftalarında sunumlarınız büyük ilgiyle karşılanıyor. Makyaj, aksesuar ya da seçtiğiniz temayla hemen dikkat çekiyorsunuz. İlham kaynağınız nedir?

Beni heyecanlandıran, enerjimi yüksek tutan her şeyden ilham alabiliyorum. Bu; müzik, filmler, yazılar, insanlar, aşk, fotoğraflar,

“Aldığınız ödüller hayat değiştirmiyor cesaretlendiriyor, doğru yolda olduğunuzun sinyallerini veriyor.”

farklı tasarımlar, farklı ülkeler, doğa, çalışma masam, gösteriler ya da vintage elbiseler olabiliyor. Sonra elimin altındaki ilk kalem kâğıda yapıyorum. Hayata farklı ve dikkatli bakıp yaratıcılığa yer açıyorum. En heyecanlı kısım ise sonradan geliyor;

taslakları geliştirip hayata geçirme süreci.

Kişiyeye özel tasarımlar da yapıyor musunuz?

Hayır, bambaşka bir iş o çünkü. Hakkını vermek için insan psikolojisinden çok iyi anlamak gerektiğini düşünüyorum.

Erkekler için de kıyafet tasarlamayı düşünüyor musunuz?

Hedeflerim arasında o da var. Şimdilik yalnızca koleksiyonlardaki uniseks kıyafetleri defilelerde erkek modellere giydiriyoruz. Bunun da

yapılan işe her açıdan eğlenceli bir ruh kattığına inanıyorum.

Who's Next Paris, Tranoi, Scorp London gibi dünyaca ünlü fuarlarda yer aldınız. Hatta ilkinde Capitale de la Création (Yılın Tasarımcısı) ödülünü

kazandınız. Bu gibi fuarlara katılmak ve ödüller kazanmak sizin için ne anlama geliyor?

Dünyanın birçok farklı noktasından, farklı dokulardan markalarla aynı çatı altında bir araya gelmek ufuk açan bir deneyim. Müşterilerle iletişim halinde olmak, koleksiyonu onların gözünden görmeye çalışmak, markayı daha da ileri götürüyor. Çok büyük mağazaların satın alma ekipleriyle tanışma ve çalışma fırsatı da markayı uluslararası bir platforma taşıyor. Ödüller ise aslında hayat değiştirmiyor, tasarımcıları cesaretlendiriyor. Doğru yolda olduğunuzun sinyallerini veriyor. Aldığım her ödül bana “devam et, bir şeyleri doğru yapıyorsun” diyor. **Şu anda Mudo'nun kreatif direktörüsünüz. Önde gelen bir hazır giyim markasıyla işbirliği yapmanın avantajları için neler söylersiniz?**

Mudo benim sektördeki ilk iş deneyimimdi, bir de yakın geçmişte Mudo'nun genç markası FTS64 ve Maid in Love işbirliği olmuştu. Bu iki markaya da çok iyi geldi, ikisi için de çok etkili oldu. Böyle güzel bir enerji yakalamışken Mudo ile daha geniş bir kapsamda çalışma kararı aldık. Mudo'yu da kendi markam gibi benimsedim diyebilirim. İki sezondur ben ve ekibim büyük bir heyecanla bu yönde çalışıyoruz.

İnsanı sersemleten bir güzellik. Seyşeller çıtayı acımasızca yükseltiyor. Ondan sonra gördüğünüz mavilere, bastığınız kumsallara haksızlık edebilirsiniz. 8.5 saat ötemizdeki cenneti takdimimizdir.

Cennette 5 gün SEYŞELLER

La Digue Adası'nın meşhur Anse Source d'Argent sahili.

Seyşeller tam neredeydi?.. Bir Seyşeller yolcusunu bekleyen muhtemel soru bu. Aslında ülkenin adını, tropik muhteşiyatını bilmeyen yok gibi; tıpkı Maldivler gibi “rüya ada” konseptiyle zihinlere kazınmış halde. Ama yerini çıkarabilen pek az; hatta onu Asya'da zanneden de çok. Eh madem öyle, anlatmaya bu yanlış düzelterek başlayalım.

Seyşeller, nam-ı diğer Seyşel Adaları, İstanbul'a 5 bin küsur kilometre mesafede bir Doğu Afrika cumhuriyeti. Hint Okyanusu'na yayılmış toplam 115 adadan oluşsa da haritada noktacıklar halinde görülebiliyor. Onu bulmak için Ekvator çizgisini bulup Kenya ve Tanzanya'nın doğusuna, Madagaskar'ın da kuzeyine bakmanız gerek.

İstanbul'dan Seyşeller'in en büyük adası Mahé'ye 8.5 saatlik bir uçuşla ulaşılabilir. Piste paralel uzanan camgöbeği renkli okyanus, sizi bekleyenlere dair ilk işareti veriyor. Acelesi olmayan, “çikolata renkli” görevliler, vantilatörlerle serinletilen küçük havaalanı adada hayatın akışını özetler gibi.

Dünyanın en küçük başkenti Victoria'nın yollarında palmiyeler gecikmeden kendilerini takdim ediveriyor. Suyun rengi bir öyle bir böyle; şimdi de muhteşem bir buz yeşiline bürünmüş halde. Kıyıda ahşap kulübeler, önlerine çekilmiş kayıklar, az katlı evlere hâkim manzaralar turizm zengini bir ülkeyi çağırıştırıyor. Ama otellere girdiğiniz anda hava başkalaşıyor.

Bir Afrika şehrine göre Victoria'nın cıvıltısı az, ama sömürge mimarisini yansıtan renkli binaları, yerel ürünlerin, denizden taze çıkmış balıkların satıldığı pazarı ve Hindu tapınağıyla başkent Victoria ilginç bir durak. 2-3 saatte gezebilirsiniz.

Şu sıralar ülkedeki en “heyecanlı” olay, siyasetteki değişim rüzgârı. Başkentin küçük dükkânlarında esnaf, radyo ve televizyonlardan parlamento oturumlarını takip ediyor. İlerleyen günlerde, genç rehberimiz Jason Gomme (21) ile sohbet ederken, ona kendi coğrafyamızdan azıcık söz edip, “burada durumlar nasıl” diye soruyoruz. Seyşeller'den dışarı adımını atmayan Jason, “bizim sorunumuz iklim değişikliği” diye cevaplıyor. Denizin içindeki koyu renkli doğal bariyerleri işaret ediyor. “Seyşel Adaları'nın büyük kısmı şu gördüğün mercan resifleriyle çevrili. Resifler, adaları büyük dalgalardan, erozyondan koruyorlar. Ama sıcaklık yükseldikçe beyazlayıp güçlerini yitiriyor, ölmeye başlıyorlar. Denizin seviyesi de yükseliyor” diyor.

Çevre duyarlılığı Jason'a özel değil. Ülkede geçirdiğimiz beş gün boyunca çer çöp içinde tek bir sahil, orman ya da şehir görmedik. Plastik poşet kullanımı da birkaç aydır yasak. Düşünün ki, ülkenin anayasası bile şu cümlelerle başlıyor:

“Bizler, Seyşeller halkı, Dünya'nın en güzel ülkelerinden birinde yaşadığımız için Yüce Tanrı'ya

minnettarız; Seyşeller’in eşsiz ve narın yapısına her zaman önem veriyoruz.”

YAŞAYAN FOSİLLER, NAM-I DİĞER PALMİYELER

Mahé’den bir saat süren feribot yolculuğuyla geçilebilen Praslin Adası’ndaki palmiye ormanı Vallée de Mai Ulusal Parkı’nı bize gezdiren Jason, “burası başka bir dünyadır” derken, yanılmıyor elbette. Güneş ışınlarının dev yaprakların arasından zar zor süzûlebildiği koyu yeşil bir dünya burası. Girişindeki tabelada da şöyle yazıyor: “Burada tarih öncesi çağlardan gelen yaşayan fosillerle tanışacaksınız.”

Doğru okudunuz; “yaşayan fosiller”. Seyşeller 167 milyon yıl öncesinde süperkıta Pangea’nın bir parçasıymış. Dinozorların ortaya çıktığı devirlerde, yani 65 milyon yıl önce Hindistan’dan kopmuş. Bizim palmiyelerin varlığı ise dinozorlardan bile eskiye; 80 milyon yıl öncesine dayanıyormuş.

UNESCO Dünya Miras Listesi’ndeki bu ormanda altısı endemik (yani Seyşeller haricinde başka yerde bulunmayan) palmiye türleri yaşıyor. Bu “tasarım harikası” ağaçların gövdeleri öyle güçlü ki, ölseler bile 60 yıl sağlam kalabiliyorlar. İçlerindeki sistemle yağmur suyunu süzüyor ve kimseye ihtiyaç duymadan

Praslin Adası’nın ünlü palmiye ormanı.

La Digue Adası şnorkel için muazzam bir nokta.

geçinip gidiyorlar.

Burada gezinirken fonda siyah papağanın melodik ötüşünü sürekli duyacaksınız. Ama esas mesele bu ufak tefek arkadaşı görebilmek. Çünkü Praslin dışında başka yerde yaşamıyor ve adadaki nüfusu 1000’i bile bulmuyor. Şanslıyız ki; biz birbirini daldan dala kovalayan bir çiftle denk geliyoruz. Ama dikkat; onları göreceğim diye gövdesine yaslandığınız ya da altına oturup soluklandığınız ağaçta coco de mer yetiştiriyor olmasın. Kendisi, dünyanın en büyük, en ağır ve en muzır görünümlü meyvelerinden biri olur ve inanın ki, kafanıza düşmesini isteyeceğiniz en son şeylerden biridir!

NASIL BİR COĞRAFYA, NASIL BİR KÜLTÜR?

Seyşeller’in 115 adası iki gruba ayrılıyor. 41 adayı içeren Mahé grubunu granitten oluşan, dağlık, dar bir kıyı şeridi olan (yollar bu yüzden virajlı) yemyeşil adalar oluşturuyor. “Dış Adalar” denilen 74 adalıklı grupta ise deniz seviyesinin sadece birkaç metre üzerindeki düz mercan adaları, yani atoller var. Su kaynağı olmayan bu atollerin pek azında yerleşim mevcut. Robinson Crusoe adası tadındaki bu noktalara erişmek haliyle biraz daha tuzlu.

Hepi topu 95 bin nüfusu olan ülkede halkın çoğu Mahé’de, onların da büyük kısmı başkent Victoria’da yaşıyor. Sokaklarda Avrupa, Asya ve Afrika melezi Kreol halkı dolaşıyor.

Adalardaki yerleşime dair ilk kayıt, 1600’lerin başında İngiliz Doğu Hindistan Şirketi’nin keşif amaçlı bir seferi olarak görünüyor. Sonraki yüzyılda Fransız kâşif Lazare Picault

takımadaları keşfediyor ve Seyşeller Fransa’ya bağlanıyor. İngiltere-Fransa savaşı sonucu buralar bir İngiliz kolonisine dönüşmeden önce, adalara 19’uncu yüzyılda Fransız sömürgeciler geliyor. Beraberlerinde siyah köleler ve Fransa’dan sürgün edilenler. . Daha sonra onlara Asyalılar; Çinliler, Hintliler ve Malaylar katılıyor. Bütün bu ırklardan ahali birbirleriyle kaynaştıkça ortaya melez Seyşel halkı çıkıyor.

GECE HAYAT DURUYOR

Gıdadan temel ihtiyaç maddelerine hemen her şeyi ithal eden ülkede, halk geçimini turizm ve balıkçılıktan sağlıyor. Misafirperver, güleryüzlü ve sıcakkanlı bir millet. Yemeyi içmeyi seviyorlar, hatta belki biraz fazlaca. . Dünya Sağlık Örgütü’ne göre, Sahra Altı Afrika’sının en şişman milleti Seyşelliler. Kumsalda müziği açıp parti veriyor, gelene yerel romlarından ikram ediyorlar. Ama akşam olup da güneş gökyüzünü muhteşem renklere

Bisiklet adaların olmazsa olmaz ulaşım aracı.

boyayarak battıktan sonra herkes evlerine dönüyor. Eğer ki bir gece kuşuysanız bu noktada sıkıntıya düşebilirsiniz, çünkü Seyşeller gece hayatıyla iddialı bir yer değil.

Bu da bizi Seyşeller’deki önemli konulardan birine, hangi adada kalacağınıza karar vermeye götürüyor. Bu zor bir konu; çünkü cevabı nasıl biri olduğunuza, hareketli mi, durgun mu, evli mi, bekâr mı, genç mi, yaşlı mı, çocuklu mu, hatta balayı çifti mi olduğunuza göre değişebilir. Mahé, otelleri, Victoria’daki kulüpleri ve yapay adası Eden ile gece hayatı adına alternatifi en bol seçenek.

İLAHİ BİR GÜZELLİK

Dünyanın en çok fotoğraflanan sahillerinden meşhur Anse Source d’Argent ise bütün güzelliğiyle La Digue Adası’nda arz-ı endam ediyor. Dev granit bloklarının ve palmiyelerin arasına sıkışmış, su yeşili rengiyle göreni âşık eden muhteşem lagünün diz hizasını aşmayan sığ suları neredeyse 1 km boyunca uzanıyor. Adanın en popüler sahili olarak girişi ücretli ve de hayli kalabalık. (L’Union Estate’ten giriliyor, fiyat kişi başı 10 Euro civarı.)

Biz, biraz da feribot saati nedeniyle Anse Source d’Argent yerine, dalgalı ve daha derin komşusu Grande Anse’i tercih ediyoruz. La Digue Adası’na Praslin Adası’ndan kısa bir feribot yolculuğuyla geçiyor, sonra da merkezden bisiklet kiralayıp yer yer meyilli arazide 40-45 dakika pedal çeviriyoruz. Muhteşem ormanların, minik yerleşimlerin arasından insanı ağılatacak güzellikteki Grande Anse sahiline ulaşıyoruz.

Başkent Victoria’nın canlı merkezi.

HABER

Bilmekte fayda var

- Seyşeller vize istemiyor. Uçakta bir form dolduruyor, pasaport kontrolünde o formu görevliye veriyorsunuz.
- Mahé’ye indiğinizde uçağın içi spreyle ilaçlanıyor. Uçak içinde sağlık kontrolü yapılıyor. Havaalanı girişinde de alnınıza tutulan bir aletle ateşinizin ölçülüyor.
- 1 dolar, 13 Seyşeller rupisine denk geliyor. Paranızı havaalanında da bozdurabilirsiniz.
- Ülkenin anadili Kreol dili olsa da İngilizce ve Fransızca da resmi diller. Herkes rahatça İngilizce konuşuyor.
- Cepten internete bağlanmak sorunlu, ancak mekânlarda Wi-Fi hizmeti yaygın.
- Otel odanızın camını, kapısını açık bırakmayın; etrafta bol miktarda kertenkele ve örümcek var.
- Bir Afrika ülkesi için fiyatlar ortalamanın üzerinde, ancak konaklama, yeme-içme gibi konularda alternatif bol.
- Seyşel Adaları, köpekbalıklarıyla yüzmek dahil, şnorkel ve dalış için dört dörtlük seçenekler sunuyor.
- Dev kaplumbağalar bir anda karşınıza çıkabilir. Onları görmek için en ideal nokta ise onbinlercesinin korunduğu Aldabra Adaları. Praslin Adası’ndaki üretim çiftliği de açık.

MUTLAKA YANINIZA ALIN! • **Priz çevirici:** Prizler İngiliz sistemine uygun üçlü girişli. • **Deniz ayakkabısı:** Kumsallar yumuşacık, ama suyun içinde keskin kayalar olabilir. • **Gözlük ve maske:** Şnorkel yapmayı sakın ha es geçmeyin! • **Çanta boy sıvı sabun:** Umumi tuvaletlerde sabun olmayabilir. Çantaya atın. **NASIL GİDİLİR?** Türk Hava Yolları’nın İstanbul’dan Seyşeller’in en büyük adası Mahé’ye haftanın üç günü direkt uçuşu bulunuyor. Seyşeller ile aramızda sadece bir saat farkı var. Uçuş gün ve saatleri de buna göre ayarlandığı için, cumartesi sabahı saat 01.55’te uçağa atlayıp günü kaçırmadan Mahé’ye varabiliyorsunuz. Uçuş 8.5 saat kadar sürüyor.

NE ZAMAN GİDİLİR? İklim yıl boyunca denize girmeye elverişli. Sıcaklık 27-32 derece arasında değişiyor. Nem oranı yüksek olsa da rüzgârlar sizi yapış yapış bir sıcaktan koruyor. Mayıs-eylül arasında yağışlar azalıyor, kasım-ocak arasında artıyor. Ancak kasım sonunda denize her gün rahatlıkla girdik, bazı günler yoğun, ama kısa yağmur geçişlerine denk geldik.

Manzara, O-LA-ĞAN-ÜS-TÜ!

Ormanın gölgesinden, pırl pırl güneşin altında kadife gibi uzanan kocaman, bembeyaz bir kumsala

çıktığınızı düşünün. Sonra o kumsala sütlü kahve granit bloklarını gelişiğüz serpştirin. Önlerine de turkuazın tonlarıyla şov yapan bir okyanus yerleştirin. Ve ambiansı yine palmiyelerle tamamlayın.

Burası bir plaj değil kuşkusuz, tabiat ananın başyapıtlarından biri.

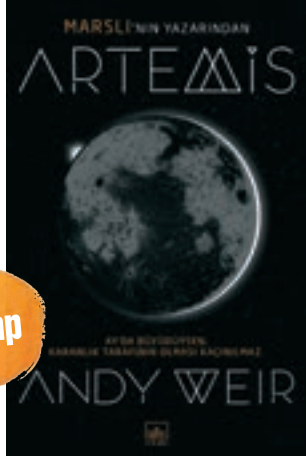
Gözlerimizin değdiği her detayın güzelliğinden sersemlemiş halde kıyıya dönüyoruz. Upuzun hindistancevizi ağaçlarının yaprakları tatlı tatlı hışırdıyor.

Seyşeller, hani şu posterlerde gördüğümüz bütün o muhteşem klişeleri, harikulade bir hediye paketi halinde size sunuyor. İmkânınız varsa o paketi alın ve kurdeleyi açın.

Kotor

'Game of Thrones' fanlarınca 'Hodor' esprilerine maruz kalan, tarihi dokusu, doğal güzelliği ve huzurlu atmosferiyle Yunan adaları ve Dubrovnik'e kafa tutan Karadağ'ın Kotor kenti, tatil planlarının yeni jönü.

	HOTEL FORZA MARE Lüks	PALAZZO DRUSKO DELUXE Tarihi	PALAZZO RADOMIRI Butik	VILLA PANONIJA Hesaplı
NEREDE?	Kotor'un Eski Şehir bölgesine 3 kilometre mesafede, Dobrota adlı küçük bir köyde, Boka Körfezi'nin hemen dibinde.	Sadece yaya trafiğine açık, UNESCO'nun Dünya Miras Listesi'nde olan Eski Şehir bölgesinde. Plaj yürüyerek altı dakika ötede.	Şehir merkezine otomobille 15 dakika mesafede, Boka Körfezi'nin kalbinde.	Kotor Körfezi'ne 50 metre uzaklıkta. Plaja ise iki dakikalık yürüme mesafesinde.
AMBIYANS	Kotor'un ilk tasarım otellerinden biri olarak, kendisine neredeyse "modernizm üssü" diyeceğiz. Yöresel dokunuşlar ufak çaplı.	Ahşap panjurlar, taş avlu, şehrin Venedik himayesi günlerinden aristokrat portreleri, antika saatler sizi bekliyor.	Tarihi 1720 yılına dayanan bir taş yapı bu. Ahşap doku, antika mobilyalar ve açık havuz, François Ozon filmlerindeki gizemli Fransız Riviera'sını andırıyor.	San Giovanni Dağları'na sırtını dönen, mavi ile yeşilin keşişim kümesinde yer alıyor. Şehir otellerine benzer modern dokuya sahip. Taş ve ahşap ağırlıkta.
KİMLER GİDER?	Beş yıldızlı bir otelin, beş yıldızlıdan da yararlanmak isteyenler, işini şansa bırakmayanlar.	Tatil romanı olarak seçimini ansiklopediden hallice tarih kitaplarından yana kullananlar.	Evlilik yıldönümü, evlilik teklifi; uzun lafın kısası bilimlüm evliliğe dair özel anları yaşamak isteyenler.	"Bir kere de Airbnb'ye bakmayalım, şanımlar yürüsün" diyen genç nesil.
ODALAR	Ortalık 'Stepford Kadınları'nın eli değmiş gibi düzenli. Aydınlatma düğmesini bulmak için hazine avına çıkmazsanız gerek yok.	'Dük' odasında şömine, 'Tüccar' odasında hidromasajlı küvet var. 3D film de izlenebiliyor.	Ahşap dokuyu sadece aynalar kırıyor. Odalarda, tek eksik ABBA şarkısı 'I Have a Dream'.	Süit dairelerden oluşan otelde, lacivert renk ağırlıkta. Fiyata aldanmayın, sizi yatakların üzerinde havludan kuğular karşılamıyor.
YEME - İÇME	 Akdeniz'in nişanesi, Rus turistlerin gözbebeği 'açık büfe kahvaltı'yı burada en görkemli haliyle bulabilirsiniz.	 Odalar böylesine lüks iken kahvaltının sunulmaması üzüyor. Ortak kullanım alanında kendi çay, kahvenizi hazırlayabilirsiniz.	 Yeşilliklerle örülü bir duvar, begonvil, yasemin ve zakkumların yer aldığı, mum ışıklarının masaları aydınlatığı bahçe Van Gogh tabloları kıvamında.	 Söz konusu tatilin başrolündeki lezzet olduğunda otel, zengin kahvaltısı haricinde "Otelimizin yakınında güzel pizzacılar bulunuyor" diyerek dışarı yönlendiriyor.
NEDEN GİTMELİ?	Otel çalışanları Rusça, İtalyanca, Fransızca ve İngilizce olmak üzere dört dil biliyor.	Tarihi kökleri 600 yıl öncesine dayanıyor.	Cuma gecelerinin barbekü gecesi olduğunu söylemiş miydik?	Fransız balkonlarıyla kandırılan metropol insanının dramına, deniz manzaralı balkonlarıyla son veriyor.
NEDEN GİTMEMELİ?	Otel yeni açıldığı ve online platformlara aralık ayında dahil olduğu için bazı aksaklıklar olabilir.	"Mükellef bir kahvaltı olmadan güne başlayamam" diyenler otelden sakince uzaklaşsın!	Cennetin önzemesi niteliğindeki mekân, çocuklu aileler için işkenceye dönüşebilir.	"Oda servisi nasıl olmaz?" şaşkınlığını yaşamak istemeyebilirsiniz.
FİYAT	Standart oda 661 TL'den başlıyor.	Standart oda 198 TL'den başlıyor.	Standart oda 683 TL'den başlıyor.	Standart oda 127 TL'den başlıyor.
İLETİŞİM	Adres: Kriva ulica Tel.: +38 2323 33500 www.forzamare.com	Adres: Stari Grad 484 Tel.: +38 2323 25257 palazzodrusko.me	Adres: Dobrota 220 Tel.: +38 3233 33172 palazzoradomiri.com	Adres: Dobrota 1 Tel.: +38 2323 34893 vilapanonija.com

Bir uzay hikâyesi

Goodreads okurlarının “2017’nin en iyi bilimkurgu romanı” seçtiği “Artemis”, Türkçe’ye kazandırıldı. “Marslı”nın yazarı Andy Weir, bu kez Ay’daki tek şehir olan Artemis’te geçen bir hikâyeyi anlatıyor.

Dünyayı neler bekliyor?

Faruk Eczacıbaşı, “Daha Yeni Başlıyor: Geleceğin Dünyasında Esneklik, Yakınsama, Ağ Yapısı ve Karanlık Taraf”ta, kişisel deneyimlerinden, Eczacıbaşı Holding’in “kompüter” serüveninden, Türkiye’nin geçirdiği dönüşümlerden ve dünyadaki son gelişmelerden yola çıkarak, teknolojiyi masaya yatırıyor.

Psikolojik gerilim

Kevin Hakkında Konuşmalıyız, ile izleyenleri yerine mihlayan Lynne Ramsay, altı yıllık aranın ardından beyazperdeye ve Cannes Film Festivali’ne “You Were Never Really Here” ile dönüyor. Psikolojik gerilimin başrolünde usta aktör Joaquin Phoenix, kaçırılan kızları kurtararak hayatını devam ettiren Joe rolünde yine konuşulacak bir performans sergiliyor. Film, Jonathan Ames’in aynı isimli romanından sinemaya uyarlandı.

Şessiz bir Kapadokya

Ülkemizin hem seyahat edip hem de çeşit çeşit deneyimler yaşayabileceğiniz nadide festivallerinden Cappadox’a, Kapadokya’nın başka bir gezegeni andıran doğası sahne oluyor. Bu yılın teması “sessizlik”. 14-19 Haziran tarihleri arasında müzik dinletileri, performans sanatları, gastronomi etkinlikleri ve yoga, bisiklet ve doğa yürüyüşü gibi aktiviteler katılımcıları bekliyor. Müzik programında ise Mulatu Astatke, ALA.NI, Duman, Christian Löffler (Live), Nicola Cruz, Gaye Su Akyol ve Kalben gibi isimler var.

Miró ile yeniden

20’nci yüzyılın en önemli sürrealist sanatçılarından Katalan ressam Joan Miró’nun 300’ü aşkın orijinal eseri, Mayıs’tan itibaren UNIQ Expo’da görülebilir. Dört yıl önce İstanbul’u ziyaret eden Miró’nun suluboyalar, baskı resimler, çizimler, kolajlar, mektuplar ve seramikten oluşan litografi ve gravür ağırlıklı koleksiyonunun yanı sıra Miro’nun yakın arkadaşı Picasso’nun da 20 eseri İstanbullularla buluşacak.

Bir zamanlar İstanbul

Pera Müzesi’nin yeni sergisi “İstanbul’da Deniz Sefası: Deniz Hamamından Plaja Nostalji”, denizin kent yaşamının bir parçası olması ve plaj kültürünün oluşması ile birlikte değişen toplumsal yapıyı gözler önüne seriyor. 1870’lerden başlayıp izleyenleri 20’nci yüzyılın ortalarına kadar getiren sergi, 26 Ağustos’a kadar Pera Müzesi’nde, sergiyi tamamlayan izleme ve okuma odaları ise İstanbul Araştırmaları Enstitüsü’nde görülebilir.

İstanbul’da bomba isimler

Çeyrek asrı deviren İstanbul Caz Festivali, bu yıl aralarında bomba isimlerin de bulunduğu 250’yi aşkın yerli ve yabancı sanatçıyı şehrin 27 farklı mekânında ağırdayacak. 26 Haziran-17 Temmuz tarihleri arasında gerçekleştirilecek festivalde, Nick Cave ile grubu The Bad Seeds’den rock tarihinin en muazzam vokallerinden Robert Plant ve grubu The Sensational Space Shifters’a heyecan verici isimler var.

70’ler Londra’sı

Nicole Kidman, Alex Sharp, Elle Fanning ve Ruth Wilson gibi isimleri buluşturan “Partilerde Kız Tavlama Sanatı”, 1970’lerin Londra’sını ete kemiğe bürüyor. İzleyenleri punk’ın ilk yıllarına döndüren yapım, aşka susamış Güney Londralı bir gencin birkaç gün süren dünya dışı deneyimini anlatıyor. John Cameron Mitchell’in yönetmen koltuğuna oturduğu film, festival gösterimlerinin ardından vizyona giriyor. Merakla beklenen yapım 18 Mayıs’tan itibaren izlenebilir.

Mehmet Erdem soruyor

Kendine has yorumuyla hatırı sayılır bir hayran kitlesi edinen Mehmet Erdem, yeni stüdyo albümü “Neden Böyleyiz”de, üç yeni şarkının yanı sıra Cemali ve Rubato ile düet yapıyor, Ahmet Kaya’dan “Söyle” gibi hafızalara yer etmiş parçaları yeniden yorumluyor.

Türler arası slalom

12 Grammy ödüllü müzik adamı Jack White, üçüncü uzunçaları “Boarding House Reach”de müzikal yelpazesini daha da genişletiyor. Rock, funk, hip-hop, country, gospel blues ve elektronik müzik arasında slalom yapan müzisyen, parçaları 15 yaşındayken şarkı yazdığı apartman dairesinin bir benzerinde, basit bir kayıt cihazı, mixer ve enstrümanlar ile kotardı.

HOW DOES CREDIT RATING AGENCY WORK?

Turkey is not satisfied with international credit rating agencies that guide the foreign investors with their rates and tries to open its own credit rating agency this year. After President Recep Tayyip Erdoğan said, “If necessary, we will establish our own credit rating agency,” President of Banking Regulation and Supervision Agency (BDDK) Mehmet Ali Akben expressed that our national rating agency will be opened this year. Today, even though the three big rating agencies are independent, it is remarkable that all of them are US based. This leads to the argument whether these agencies are totally independent. According to the experts, on the other hand, it is not very possible for a country to establish its own agency and rate itself. Because it is questionable to what extend ratings of a company that will lose its objectivity will be recognized. Despite the attempt of China 15 years ago, its agency could not get to international level. However, there are some opposing ideas at this point.

THE SCHEDULE IS BUSY AT ETI TURKEY PLATFORM

To address the problems related to the employment of Syrians and child labour in Turkish textile and garment industry, and upon the request of European purchasing groups -most of them are British-, Ethical Trading Initiative (ETI) Turkey Platform was established in 2016. The activities of ETI Turkey Platform was financed by Foreign Office of United Kingdom. The annual meeting of the platform was held on March 27th, 2018. ETI Executive Director Peter McAllister, British program directors, representatives of International Labour Organization (ILO), International Organization for Migration (IOM), İŞKUR representative, İTKİB and TGSD representatives, CSR (corporate social responsibility) departments of brands such as H&M, Inditex, Next, Assos, C&A, Tesco, Bonmarché, Tchibo, non-governmental organizations (United Work, Refugee Support Centre etc.) and TTSİS representatives participated in the meeting.

HAVING A LOOK AT 2017 FOR BETTER COTTON

At the General Assembly of Good Cotton Practices Association, Turkish Textile Employers' Association was elected as principal member of board of directors for two years. Institutions such as Istanbul Apparel Exporters' Association, Istanbul Textile and Raw Materials Exporters Association, Adana Commodity Exchange, Aegean Exporters' Association, İzmir Commodity Exchange, and National Cotton Council are also among the principal members of board of directors. The meeting was held on March 26th, 2018, the activity report was presented and local and foreign targets of "Better Cotton" were discussed.

NEW SCHEDULE OF EURATEX

The meeting of Board of Directors/General Directors of European Apparel and Textile Confederation (Euratex) was held in Brussels, Belgium on March 8th-9th. While the meeting mainly focused on the developments in the trade policy, Brexit phase and United Kingdom Fashion and Textile Association, current affairs from EU trade policies to requests of high restrictions related with the chemicals were also discussed. Turkish Textile Employers' Association Board Member Kenan Koç, Advisory Committee Member Harun Tavaşi and Assistant Secretary General Mehmet Levent Oğuz also participated in the meeting.

MAYIS

Black Sea Defence & Aerospace (Bsda)
16.05.2018 - 18.05.2018
Savunma Sanayi ve
Havacılık
Bükreş, Romanya

**Kingpins Show
Hong Kong**
16.05.2018 - 17.05.2018
Tekstil, Hazır Giyim
Hong Kong, Çin

IDEB
16.05.2018 - 18.05.2018
Savunma
Bratislava, Slovakya

**Denim Premiere
Vision**
22.05.2018 - 23.05.2018
Tekstil, Kumaş, Denim
Paris, Fransa

**Techtextil
North America**
22.05.2018 - 24.05.2018
Teknik Tekstil
Atlanta, ABD

KADEX
23.05.2018 - 26.05.2018
Savunma
Astana, Kazakistan

HAZİRAN

ANEX
06.06.2018 - 08.06.2018
Kumaş, İplik
Tokyo, Japonya

Achema
11.06.2018 - 15.06.2018
İşleme Ürün ve
Teknolojileri
Frankfurt, Almanya

Eurosatory
11.06.2018 - 15.06.2018
Savunma ve Güvenlik
Paris, Fransa

Select X Emerge Show
18.06.2018 - 20.06.2018
Hazır Giyim
Los Angeles, ABD

Fashion SVP
26.06.2018 - 27.06.2018
Hazır Giyim, Tekstil
Londra, İngiltere

Eurosatory

Fashion SVP

**Türkiye
Tekstil Sanayii İşverenleri
Sendikası**

Metrocity A Ofis Blok Büyükdere Cad. No: 171 K: 19 34330 1. Levent - İstanbul
Tel: (0212) 344 07 77 (Pbx) Fax: (0212) 344 07 66-67
www.tekstilisveren.org.tr info@tekstilisveren.org.tr